

บทที่ ๔

ลักษณะสภาพแวดล้อมกายภาพของ เขตชุมชนที่ทำการศึกษ

ในบทนี้จะกล่าวถึงการศึกษาวิจัยลักษณะสภาพแวดล้อมกายภาพของ เขตชุมชนที่ทำการศึกษา ซึ่งประกอบด้วยสภาพแวดล้อมกายภาพชุมชน และสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัย เพื่อให้ทราบโดยละเอียดว่า ลักษณะองค์ประกอบของชุมชน รูปแบบของชุมชน องค์ประกอบสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัย รูปแบบสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัย ระบบสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัยอันประกอบด้วยระบบพื้นที่ใช้สอย ระบบโครงสร้าง ระบบส่วนปิดล้อม และระบบสัญจร วัสดุก่อสร้าง เทคนิค และวิธีก่อสร้างที่อยู่อาศัย ตลอดจนระบบอำนวยความสะดวกอื่น ๆ ทั้งนี้ เพื่อนำมาพิจารณาหาความสัมพันธ์ระหว่างลักษณะทางกายภาพของที่อยู่อาศัยกับลักษณะสถานภาพทางสังคมและ เศรษฐกิจ สิ่งเหล่านี้จะมีความสัมพันธ์กัน แต่เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงจึงจำเป็นต้องศึกษาวิจัยดังกล่า

๔.๑ ลักษณะองค์ประกอบของชุมชนชนบท

จากการสำรวจและศึกษาด้วยตนเองนั้น ปรากฏว่าชุมชนชนบท^๑ นรีเเวณที่ราบเชิงเขาบรรทัด จำนวน ๑๒ หมู่บ้าน ในอำเภอสระแก้ว มีองค์ประกอบที่สำคัญของชุมชน ดังนี้

- ๔.๑.๑ ที่อยู่อาศัย ส่วนมาก เป็นส่วนที่คั้งอยู่บนที่ดอน น้ำท่วมไม่ถึง และคั้งบ้านเรือนเกาะ-กลุ่มใกล้เคียงกัน เป็นแนวยาวตามถนนหรือคลอง
- ๔.๑.๒ วัดหรือศาสนสถาน มักมีอยู่ทุกหมู่บ้าน โดยมักจะคั้งอยู่ใกล้กับบริเวณส่วนที่อยู่อาศัย
- ๔.๑.๓ บริเวณสาธารณะ ส่วนมากมีลักษณะ เป็นที่โล่ง คั้งอยู่ใกล้ที่อยู่และวัด และมักมีศาลากลางบ้าน ซึ่งเป็นที่ประชุมกิจกรรมของชุมชน เป็นครั้งคราว รวมทั้ง เป็นที่ทำพิธีต่าง ๆ ทางศาสนกิจบ้าง
- ๔.๑.๔ ร้านค้า ส่วนมากมีลักษณะกระจายอยู่ใน เขตที่พักอาศัย และเป็นร้านค้าที่อยู่รวมกับอาคารที่พักอาศัยจะขายสินค้าเครื่องใช้ภายในชีวิตประจำวันเท่านั้น

^๑ ชุมชนชนบทในที่นี้หมายถึงหมู่บ้าน

- ๔.๑.๕ โรงเรียน ส่วนมากอยู่ไม่ห่างจากบริเวณบ้านพักอาศัยมากนัก มีอยู่ทุกชุมชน
- ๔.๑.๖ สถานีอนามัย มีอยู่บางหมู่บ้าน และตั้งอยู่ใกล้บริเวณที่พักอาศัยและโรงเรียน
- ๔.๑.๗ สถานที่ราชการ ส่วนมากเป็นที่อยู่อาศัยของผู้ใหญ่บ้าน เป็นสถานที่ติดต่อทางราชการ เช่น ไปรษณีย์และข่าวสารทางราชการ
- ๔.๑.๘ บริเวณเกษตรกรรม เป็นบริเวณที่ทำกิน ส่วนมากมีอยู่บริเวณรอบนอกห่างจากที่อยู่อาศัย และใกล้เคียงกับบริเวณที่มีหนองน้ำ ลำคลอง

องค์ประกอบของชุมชนชนบทส่วนใหญ่จะประกอบด้วย องค์ประกอบที่กล่าวมาแล้วข้างต้น

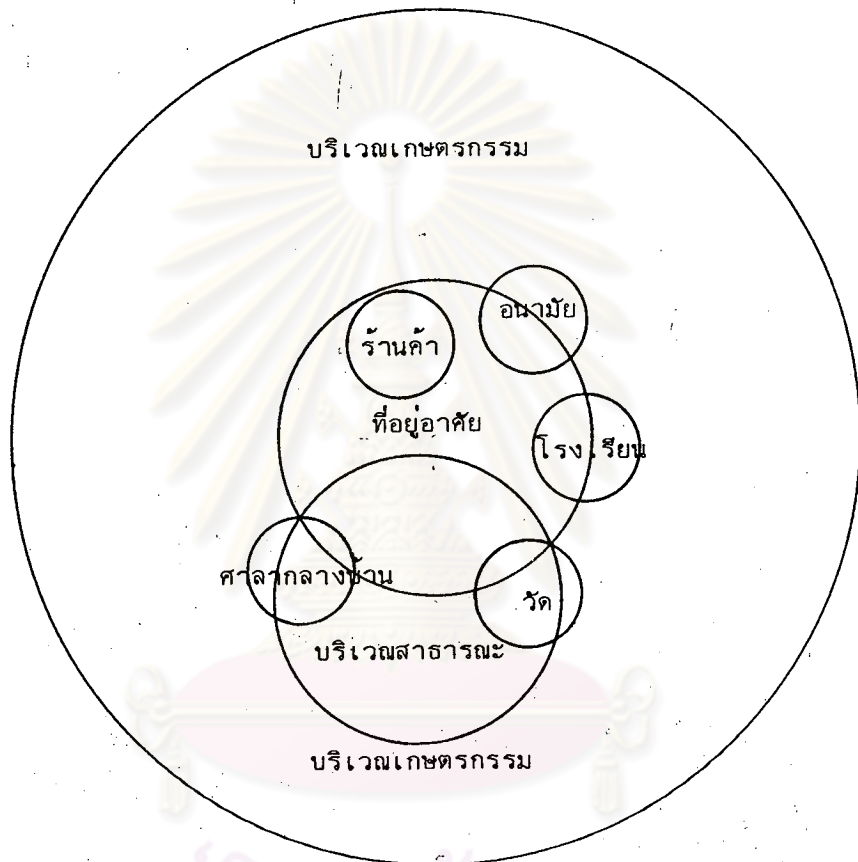
สรุปได้ว่า องค์ประกอบของชุมชนของเขตที่ทำการศึกษ จะประกอบด้วย เขตที่อยู่อาศัย บริเวณเกษตรกรรมที่ทำกิน วัด บริเวณสาธารณะ โรงเรียน และร้านค้า มีทุกหมู่บ้าน ส่วนสถานีอนามัยมีเฉพาะบางหมู่บ้าน ตลอดจนสถานที่ราชการก็มีเพียงบ้านผู้ใหญ่บ้านเท่านั้น

๔.๒ รูปแบบของชุมชนชนบท

จากการสำรวจและศึกษาหมู่บ้านซึ่งเป็นชุมชนชนบทจำนวน ๑๒ หมู่บ้าน ลักษณะมีรูปแบบของชุมชนเป็นรูปแบบหมู่บ้านตามยาว (Strip or Linear Pattern) ทั้งสิ้น เป็นหมู่บ้านที่เกิดขึ้น มีลักษณะยาวติดต่อกัน ขนานไปตามลำคลอง ถนน ทั้งสองฟาก ตลอดจนตามแนวที่ราบเชิงเขา และรูปแบบนี้พบมากในบริเวณราบเชิงเขาบรรทัด

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

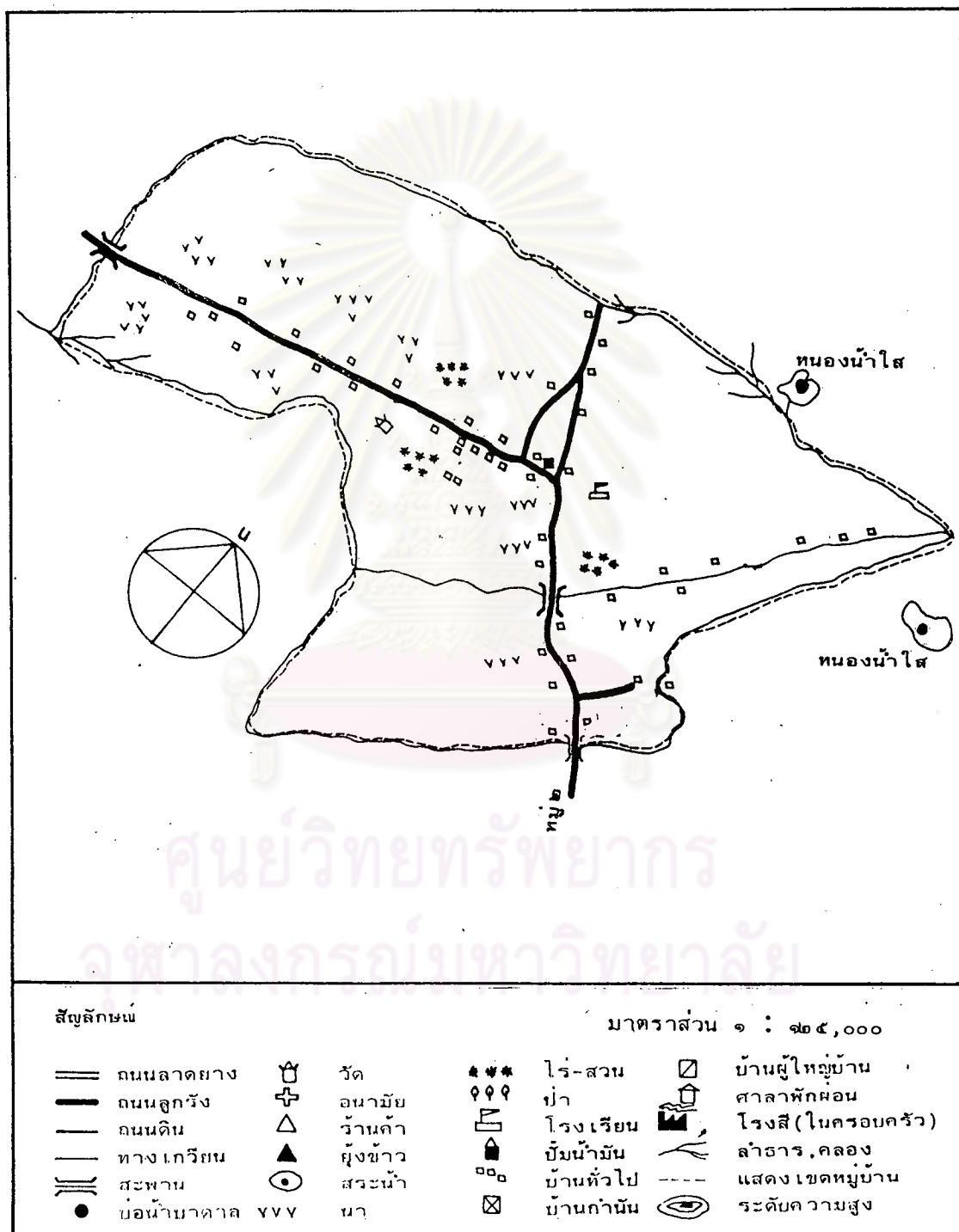
รูปที่ ๕.๑ องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมกายภาพชุมชนของเขตการศึกษา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ที่มา: จากการสำรวจ

รูปที่ ๕.๒ ตัวอย่างชุมชนลักษณะเป็นเส้นตรง (หมู่บ้านชำบอน)

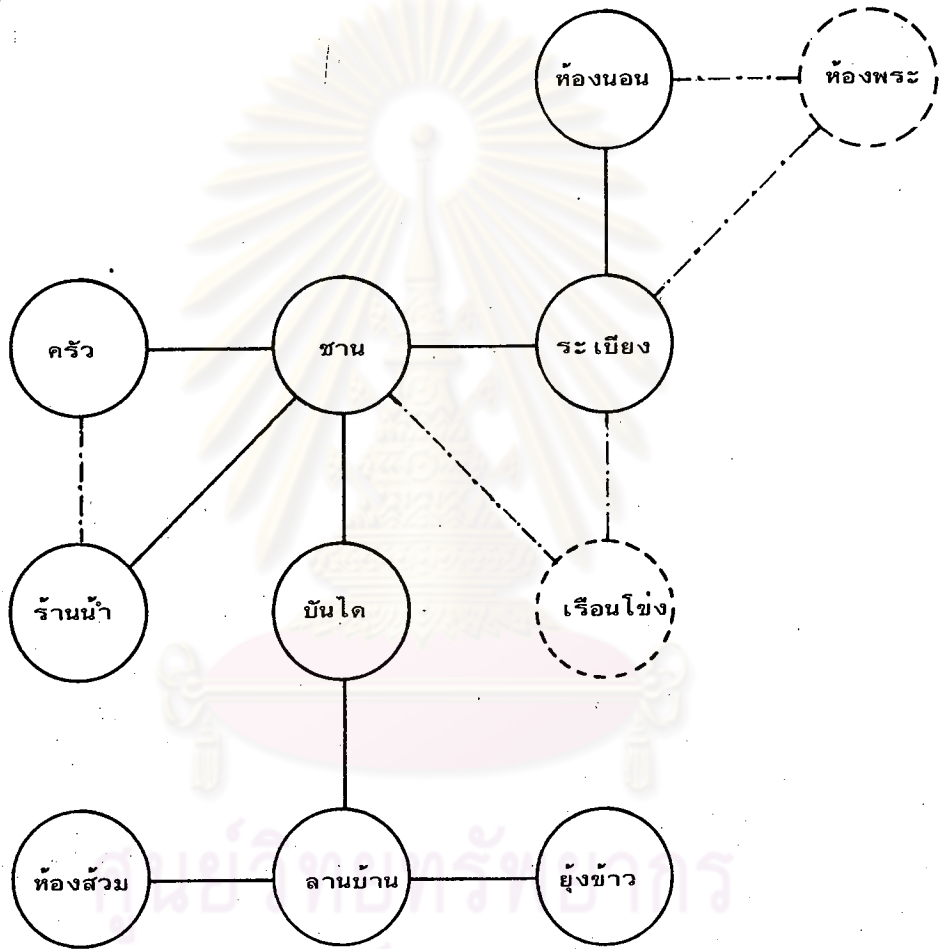
ที่มา: จากการสำรวจระหว่างวันที่ ๒๑ มิถุนายน - ๓ ตุลาคม ๒๕๒๔

๕.๓ องค์ประกอบสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัย

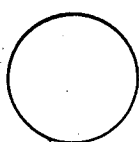
จากการศึกษาวิจัยสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัยใน เขตชนบทบริเวณชุมชนที่ทำการศึกษาทั้ง ๑๒ หมู่บ้านนั้น องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัยมีดังนี้

- ๕.๓.๑ ลานโล่ง มีลักษณะเป็นลานดินอยู่หน้าบ้านหรือรอบบ้าน ซึ่งจะ เป็นทางสัญจรและต่อ เชื่อมโยงกับที่พักอาศัยหลังอื่น ๆ ส่วนมากมักใช้เป็นที่พักผ่อน หรือเล่นกิจกรรมต่าง ๆ
- ๕.๓.๒ บันได ส่วนมากเป็นบันไดไม้ป่า เป็นทางติดต่อระหว่างภายนอกอาคาร เข้าสู่ตัวอาคาร เนื่องจากพื้นอาคารยกสูงจากพื้นดินไม่มากนัก จึงมีบันไดจำนวนเพียง ๓-๔ ขั้นเท่านั้น
- ๕.๓.๓ ชาน เป็นพื้นไม้ตีห่าง ๆ เป็นส่วนเปิดโล่งไม่มีหลังคาคลุม ยกพื้นสูงจากดินไม่มาก
- ๕.๓.๔ ระเบียง มีลักษณะเปิดโล่งไม่มีฝาผนัง เป็นพื้นไม้ที่ยกสูงกว่าชานเล็กน้อยประมาณ ๒๐-๓๐ เซนติเมตร เป็นส่วนเชื่อมโยงส่วนต่าง ๆ ขององค์ประกอบของตัวอาคาร ส่วนมากใช้ประโยชน์เอนกประสงค์ ได้แก่ ที่รับแขก พักผ่อน รับประทานอาหาร นั่งเล่น ฯลฯ
- ๕.๓.๕ ห้องนอน เป็นส่วนที่มีฝาผนังปิดมิดชิดทั้ง ๔ ด้าน โดยมีประตูเข้าออกสู่ระเบียง
- ๕.๓.๖ ห้องพระ ส่วนมากมักจะอยู่ที่ตำแหน่งทิศตะวันตกของตัวอาคาร และติดกับห้องนอน หรือบางหลังจะเป็นที่นอนของบุตรชาย
- ๕.๓.๗ เรือนโข่ง มีลักษณะเปิดโล่ง มีฝาผนัง ๑-๒ ด้าน เป็นพื้นไม้ยกสูงระดับระ เเบียง อยู่ขนานกับแนวห้องนอนโดยมีระ เเบียงและชานเป็นตัว เชื่อม เรือนโข่งนี้จะมีเฉพาะ อาคารบางหลังเท่านั้น ซึ่งมีจำนวนน้อยมาก
- ๕.๓.๘ คีว ส่วนมากจะอยู่บริเวณชานและระ เเบียง โดยมีหลังคาคลุม และมีฝาผนังเพียง ๒ ด้าน
- ๕.๓.๙ ร้านน้ำ เป็นที่ตั้งโอ่งน้ำอ้อม หรือน้ำใช้ในคีว มักจะอยู่บนชานติดกับคีว
- ๕.๓.๑๐ ห้องส้วม โดยทั่วไปส้วมมักจะไม้อยู่ในตัวอาคาร แต่จะตั้งอยู่แยกจากตัวบ้านพอสมควร
- ๕.๓.๑๑ ยุ้งหรือเล้าข้าว เป็นที่เก็บข้าวเปลือก มักจะเป็นอาคารแยกจากตัวอาคารพักอาศัย

รูปที่ ๕.๓ องค์ประกอบและความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัย

สัญลักษณ์

องค์ประกอบที่มีทุกอาคาร

องค์ประกอบที่มีเป็นบางอาคาร

มีความสัมพันธ์โดยตรง

อาจจะมีความสัมพันธ์

องค์ประกอบของสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัยบริเวณที่ทำการศึกษานั้นส่วนมากจะประกอบด้วย องค์ประกอบดังกล่าวข้างต้น อาจจะแตกต่างกันเพียงขนาดของเนื้อที่ที่ใช้สอย และรูปแบบของ สภาพแวดล้อมกายภาพเท่านั้น ซึ่งจะได้กล่าวต่อไป

๔.๔ รูปแบบสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัย

รูปแบบของตัวอาคารสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัยบริเวณที่ได้ศึกษารวบรวมพบว่าส่วนมากเป็น เรือนชั้นเดียว ใต้ถุนยกเตี้ยประมาณ ๔๐-๑๕๐ เซนติเมตร กล่าวคือมีลักษณะเป็นอาคารชั้น เดียวยกใต้ถุนเตี้ยมากที่สุด เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๗๒.๓๒ รองลงมาเป็นอาคารชั้นเดียวยก ใต้ถุนสูงกว่า ๑๕๐ เซนติเมตร และอาคารสองชั้นเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๑๖.๑๕ และ ๖.๑๕ ตามลำดับ และอาคารชั้นเดียวพื้นติดดินน้อยที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๕.๓๘ สำหรับรูปแบบ ของตัวอาคารสามารถแยกออกได้เป็น ๔ ประเภท ดังนี้

- ๔.๔.๑ เรือนหลังคาจั่วทรงต่ำ เป็นอาคารที่มีลักษณะชั้นเดียวใต้ถุนเตี้ย หลังคาทรงจั่วต่ำ มุงด้วยหญ้าคา ใบไม้ หรือสังกะสี ฝาผนังไม้หรือใบไม้ มีเฉพาะห้องนอน ระเบียง และชาน โครงสร้างอาคารเป็นไม้จริงที่เป็นไม้ป่า
- ๔.๔.๒ เรือนหลังคาจั่วทรงต่ำมีเพิงด้านข้างจั่ว เป็นอาคารที่มีลักษณะชั้นเดียวใต้ถุนเตี้ย หลังคาจั่วทรงต่ำ และมีการต่อหลังคาเป็นเพิงทางด้านข้างของจั่ว มุงด้วยหญ้า คา ใบไม้ต่าง ๆ หรือสังกะสี ฝาผนังเป็นไม้หรือไม้ไผ่ มีพื้นที่ใช้สอยเป็นห้องนอน ระเบียง ชาน ครว โครงสร้างเป็นไม้ที่เป็นไม้ป่า
- ๔.๔.๓ เรือนหลังคาทรงจั่วทรงต่ำมีเพิงด้านหน้าจั่วเป็นอาคารที่มีลักษณะชั้นเดียวใต้ถุนเตี้ย หรือสูงบ้าง หลังคาทรงจั่วต่ำ มีการต่อหลังคาเป็นเพิงทางด้านหน้าจั่ว มุงด้วยหญ้าคา ใบไม้ต่าง ๆ หรือสังกะสีเป็นส่วนมาก ฝาผนังเป็นไม้ มีพื้นที่ใช้สอยเป็นห้องนอน ระเบียง ชาน ครว โครงสร้างเป็นไม้จริงที่เป็นไม้ป่า ส่วนมากเป็น เรือนถาวร
- ๔.๔.๔ เรือนหลังคาทรงจั่วทรงต่ำมีเรือนโถงเป็นอาคารที่มีลักษณะชั้นเดียวใต้ถุนสูง หลังคา จั่วทรงต่ำ ๒ หลังคา คลุมส่วนที่เป็น เรือนนอนและ เรือนโถงที่ขนานกับ เรือนนอน มีระเบียง เชื่อมกลาง หลังคามุงด้วยสังกะสี ฝาเป็นไม้จริง ส่วนมากเป็น เรือนถาวร

รูปที่ ๕.๔ เรือนหลังคาจั่วทรงต่ำ

รูปที่ ๕.๕ เรือนหลังคาจั่วทรงต่ำมีเพิงด้านหน้าจั่ว

รูปที่ ๕.๖ เรือนหลังคาจั่วทรงตำมีเพิงด้านข้างจั่ว

รูปที่ ๕.๗ เรือนหลังคาจั่วทรงตำมีเรือนโข่ง

๕.๕ ระบบสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัย

ระบบสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัยในชนบท บริเวณที่ราบเชิงเขาบรรทัด ๑๒ หมู่บ้าน บริเวณอำเภอสระแก้ว ประกอบด้วยระบบสำคัญ ๔ ระบบที่รวมตัวกันขึ้นมีดังนี้

๕.๕.๑ ระบบพื้นที่ใช้สอย (Spatial System)

ก. พื้นที่เฉลี่ยขององค์ประกอบของที่อยู่อาศัย

จากการสำรวจและศึกษาวิจัยพบว่า พื้นที่ใช้สอยที่อยู่อาศัยชนบทในพื้นที่ทำการศึกษามีพื้นที่บ้านเฉลี่ยรวม ๖๔.๓๖ ตารางเมตร โดยแบ่งเป็นพื้นที่ส่วนห้องนอนเฉลี่ย ๒๕.๑๔ ตารางเมตร พื้นที่ระเบียงเฉลี่ย ๑๔.๕๖ ตารางเมตร พื้นที่ส่วนที่เป็นครัวเฉลี่ย ๑๑.๐๒ ตารางเมตร และพื้นที่ชานเฉลี่ย ๑๓.๖๔ ตารางเมตร โดยสร้างในที่ดินที่มีขนาดเฉลี่ย ๑๕๒.๓๘ ตารางวา ดังมีรายละเอียดแต่ละหมู่บ้านดังนี้

ก.๑ พื้นที่บ้านในหมู่บ้านคลองปลาโตมีพื้นที่บ้านเฉลี่ยมากที่สุด คือ ๗๒.๕๑ ตารางเมตร รองลงมาได้แก่หมู่บ้านคลองผักขม และหนองหัวเตียน มีพื้นที่บ้านเฉลี่ย ๗๐.๕๑ ตารางเมตรและ ๖๗.๓๓ ตารางเมตร ตามลำดับ หมู่บ้านหนองซี้เห็นมีพื้นที่บ้านเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ๖๖.๓๗ ตารางเมตร

ก.๒ พื้นที่ห้องนอนในหมู่บ้านคลองปลาโตมีพื้นที่ห้องนอนเฉลี่ยมากที่สุด คือ ๒๘.๒๖ ตารางเมตร รองลงมาได้แก่หมู่บ้านคลองผักขม และหมู่บ้านหนองซี้เห็นมีพื้นที่ห้องนอน ๒๕.๔๖ และ ๒๓.๒๐ ตารางเมตร ตามลำดับ หมู่บ้านหนองหัวเตียนมีพื้นที่ห้องนอนน้อยที่สุด คือ ๒๓.๐๗ ตารางเมตร

ก.๓ พื้นที่ระเบียงในหมู่บ้านคลองผักขมมีพื้นที่ระเบียงเฉลี่ยมากที่สุด คือ ๒๐.๕๗ ตารางเมตร รองลงมาได้แก่ หมู่บ้านหนองซี้เห็นและหมู่บ้านหนองหัวเตียน มีพื้นที่ระเบียงเฉลี่ย ๑๔.๖๗ ตารางเมตร และ ๑๔.๓๗ ตารางเมตร ตามลำดับ หมู่บ้านคลองปลาโตมีพื้นที่ระเบียงเฉลี่ยน้อยที่สุดคือ ๑๔.๖๓ ตารางเมตร

ก.๔ พื้นที่ครัว ในหมู่บ้านหนองหัวเตียนมีพื้นที่ครัวเฉลี่ยมากที่สุด คือ ๑๑.๒๖ ตารางเมตร รองลงมาได้แก่ หมู่บ้านคลองผักขมและหมู่บ้านคลองปลาโต มีพื้นที่ครัวเฉลี่ย ๑๑.๑๔ ตารางเมตร และ ๑๐.๘๑ ตารางเมตร ตามลำดับ หมู่บ้านหนองซี้เห็นมีพื้นที่ครัวเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ๑๐.๗๗ ตารางเมตร

ก.๕ พื้นที่ชาน ในหมู่บ้านคลองปลาโตมีพื้นที่ชานเฉลี่ยมากที่สุดคือ ๑๔.๗๑ ตารางเมตร รองลงมาได้แก่หมู่บ้านหนองหัวเตียนและหมู่บ้านคลองผักขมมีพื้นที่ชานเฉลี่ย ๑๓.๖๓ ตารางเมตร และ ๑๓.๓๔ ตารางเมตร ตามลำดับ หมู่บ้านหนองซี้เห็นมีพื้นที่ชานเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ๑๒.๗๓ ตารางเมตร

สำหรับขนาดที่ดินที่ใช้สร้างที่อยู่อาศัยนั้น ในหมู่บ้านคลองผักขมมีขนาดพื้นที่ดินเฉลี่ยมากที่สุดคือ ๑๖๕.๗๑ ตารางวา รองลงมาได้แก่ หมู่บ้านคลองปลาโตและหมู่บ้านหนองหัวเตียนมีขนาดพื้นที่ดินเฉลี่ย ๑๕๘.๓๓ ตารางวา และ ๑๔๗.๔๓ ตารางวา ตามลำดับ หมู่บ้านหนองซี้เห็นมีขนาดพื้นที่ดินเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ๑๓๖.๖๗ ตารางวา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๕.๑ พื้นที่เฉลี่ยขององค์ประกอบของที่อยู่อาศัย

รายการ	พื้นที่เฉลี่ย (ตารางเมตร)				
	คลองผักขม	คลองปลาโต	หนองหัวเตียน	หนองชี้เห็น	รวม ๔ หมู่บ้าน
พื้นที่รวมเฉลี่ย	๗๐.๕๑	๗๒.๕๑	๖๗.๓๓	๖๖.๓๗	๖๙.๓๖
พื้นที่ห้องนอน	๒๕.๔๖	๒๘.๒๖	๒๓.๐๒	๒๓.๒๐	๒๕.๑๔
พื้นที่ระเบียง	๒๐.๑๗	๑๘.๖๓	๑๙.๓๗	๑๙.๖๗	๑๙.๕๖
พื้นที่ครัว	๑๑.๑๔	๑๐.๙๑	๑๑.๒๖	๑๐.๗๗	๑๑.๐๒
พื้นที่ชาน	๑๓.๓๔	๑๔.๗๑	๑๓.๖๓	๑๒.๗๓	๑๓.๖๔

ตารางที่ ๕.๒ ขนาดพื้นที่ดินที่ปลูกสร้างที่อยู่อาศัย

รายการ	ขนาดพื้นที่ดินเฉลี่ย (ตารางวา)				
	คลองผักขม	คลองปลาโต	หนองหัวเตียน	หนองชี้เห็น	รวม ๔ หมู่บ้าน
ขนาดที่ดิน	๑๔๗.๔๓	๑๖๕.๗๑	๑๔๘.๓๓	๑๓๖.๖๗	๑๕๒.๓๘

ข. กิจกรรมที่เกิดขึ้นในองค์ประกอบของที่อยู่อาศัย

ในองค์ประกอบต่าง ๆ ของที่อยู่อาศัยมีกิจกรรมที่เกิดขึ้นมากน้อยต่างกัน อาจกล่าวได้ดังนี้

- ข.๑ ห้องนอน กิจกรรมที่เกิดขึ้นจำนวนมาก คือ การนอน และการเก็บของ
ทรัพย์สินที่มีค่าของครอบครัว
- ข.๒ ระเบียง กิจกรรมที่เกิดขึ้นจำนวนมากคือ การต้อนรับแขกและรับประทานอาหาร กิจกรรมที่เกิดขึ้นจำนวนปานกลางคือ การพักผ่อนและทำงานและการสัญจรติดต่อ กิจกรรมที่เกิดขึ้นจำนวนน้อยคือ การประกอบอาหารและการเก็บแหล่งน้ำ
- ข.๓ เรือนโชนง กิจกรรมที่เกิดขึ้นจำนวนมากไม่มี กิจกรรมที่เกิดขึ้นจำนวนปานกลางคือ การรับประทานอาหารและการนอน กิจกรรมที่เกิดขึ้นจำนวนน้อยได้แก่ ทำงาน รับแขก พักผ่อน และการติดต่อสัญจร
- ข.๔ ครัว กิจกรรมที่เกิดขึ้นจำนวนมากคือ การประกอบอาหารและเก็บอาหาร กิจกรรมที่เกิดขึ้นจำนวนปานกลางคือ การรับประทานอาหาร กิจกรรมที่เกิดขึ้นจำนวนน้อยคือ การเก็บของมีค่าและเก็บแหล่งน้ำ
- ข.๕ ซาน กิจกรรมที่เกิดขึ้นจำนวนมาก คือ การสัญจรติดต่อ กิจกรรมที่เกิดขึ้นจำนวนปานกลางคือ การประกอบอาหาร ทำงาน และเก็บแหล่งน้ำ
กิจกรรมที่เกิดขึ้นจำนวนน้อยคือ การนอน พักผ่อน รับแขก และเก็บเครื่องมือเกษตรกรรม
- ข.๖ รัานน้ำ กิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากคือ การเก็บแหล่งน้ำ
- ข.๗ บันได กิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก คือ การสัญจรติดต่อ
- ข.๘ ใต้ถุน กิจกรรมที่เกิดขึ้นเป็นจำนวนมากคือ การทำงาน พักผ่อน เลี้ยงสัตว์ และเก็บเครื่องมือเกษตรกรรม กิจกรรมที่เกิดขึ้นน้อยคือ การรับแขก
- ข.๙ ลานบ้าน กิจกรรมที่เกิดขึ้นจำนวนมากคือ การสัญจรติดต่อ กิจกรรมที่เกิดขึ้นจำนวนน้อยคือ การพักผ่อน เลี้ยงสัตว์

รูปที่ ๕.๔ กิจกรรมที่เกิดขึ้นในองค์ประกอบของที่อยู่อาศัย

สถานที่	กิจกรรม												
	นอน	รับแขก	ทำงาน	พักผ่อน	รับประทานอาหาร	ประกอบอาหาร	เก็บอาหาร	เก็บของมีค่า	เก็บเครื่องมือเกษตร	เก็บน้ำ	ซิมถ่าย	การสัญจรติดต่อ	เลี้ยงสัตว์
๑. ห้องนอน	☐							☐					
๒. ระเบียง	☐	☐	☐	☐	☐	☐				☐		☐	
๓. ชาน	☐	☐	☐	☐	☐	☐			☐	☐		☐	
๔. เรือนโข่ง	☐	☐	☐	☐	☐			☐				☐	
๕. ห้องครัว					☐	☐	☐	☐		☐			
๖. รั้วน้ำ										☐			
๗. บันได												☐	
๘. ใต้ถุนบ้าน		☐	☐	☐	☐				☐				☐
๙. ลานบ้าน				☐								☐	☐
๑๐. ห้องส้วม											☐		
๑๑. ยุ้งข้าว							☐	☐					☐

สัญลักษณ์

☐
☐
☐
☐

ไม่มีกิจกรรมเกิดขึ้น

มีกิจกรรมที่เกิดขึ้นจำนวนน้อย

มีกิจกรรมที่เกิดขึ้นจำนวนปานกลาง

มีกิจกรรมที่เกิดขึ้นจำนวนมาก

ที่มา : จากการสำรวจ

ข.๑๐ ยุ้งข้าว กิจกรรมที่เกิดขึ้นจำนวนมากคือ การเก็บข้าวและพืชไร่
กิจกรรมที่เกิดขึ้นจำนวนปานกลางคือ เก็บเครื่องมือเกษตรกรรม

ค. ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของที่อยู่อาศัย

ความสัมพันธ์ขององค์ประกอบของที่อยู่อาศัยมีอยู่ดังนี้

ค.๑ ความสัมพันธ์ทางการติดต่อ

จากการศึกษาวิจัยพบว่า

ค.๑.๑ ห้องนอน ติดต่อกันมากที่สุดกับระเบียง และติดต่อน้อยกับชาน

ค.๑.๒ ระเบียงติดต่อกันมากที่สุดกับห้องนอนและชาน และติดต่อน้อยกับครัว

ค.๑.๓ ครัวติดต่อกันมากที่สุดกับชาน รั้วน้ำและติดต่อน้อยกับระเบียง บันได
และเรือนโชนง

ค.๑.๔ ชาน ติดต่อกันมากที่สุดกับระเบียง ครัวและบันได

ค.๑.๕ รั้วน้ำ ติดต่อกันมากที่สุดกับชาน ครัว ติดต่อน้อยกับเรือนโพงและ
บันได

ค.๑.๖ เรือนโชนง ติดต่อกันมากที่สุดกับชานและระเบียง ติดต่อน้อยกับครัว
รั้วน้ำและบันได

ค.๑.๗ บันได ติดต่อกันมากที่สุดกับชาน ลานบ้าน ติดต่อน้อยกับครัว รั้วน้ำ
และเรือนโชนง

ค.๑.๘ ใต้ถุนบ้าน ติดต่อกันมากที่สุดกับบันได ลานบ้าน ติดต่อน้อยกับยุ้งข้าว
และส้วม

ค.๑.๙ ลานบ้าน ติดต่อกันมากที่สุดกับบันได ยุ้งข้าว ส้วม ใต้ถุนบ้าน

ค.๑.๑๐ ยุ้งข้าว ติดต่อกันมากที่สุดกับลานบ้าน ติดต่อน้อยกับใต้ถุนบ้าน

ค.๑.๑๑ ส้วม ติดต่อกันมากที่สุดกับลานบ้าน ติดต่อน้อยกับใต้ถุนบ้าน

รูปที่ ๔.๔ ความสัมพันธ์ทางการติดต่อขององค์ประกอบเนื้อที่ใช้สอย

ห้องนอน											
ระเบียง	○										
ชาน	○	○									
เรือนโง่ง		○	○								
ห้องครัว		○	○	○							
ร้านน้ำ			○	○	○						
บันได			○		○	○					
ใต้ถุนบ้าน							○				
ลานบ้าน								○			
ห้องส้วม								○	○		
มุ้งข้าว								○	○		
องค์ประกอบ เนื้อที่ใช้สอย	ห้องนอน	ระเบียง	ชาน	เรือนโง่ง	ห้องครัว	ร้านน้ำ	บันได	ใต้ถุนบ้าน	ลานบ้าน	ห้องส้วม	มุ้งข้าว

สัญลักษณ์

□
○
●

ไม่มีการติดต่อ

มีการติดต่อกันน้อย

มีการติดต่อกันมาก

ที่มา : จากการสำรวจ

รูปที่ ๕.๑๐ ความสัมพันธ์ทางด้านเสียงและสายตาขององค์ประกอบเนื้อที่ใช้สอย

ความสัมพันธ์ด้านเสียง											
ความสัมพันธ์ด้านสายตา		△	△	△	△	△	△	△	△	△	ห้องนอน
			△	△	△	△	△	△	△	△	ระเบียง
		○		△	△	△	△	△	△	△	ชาน
		○	○		△	△	△	△	△	△	เรือนโง่ง
		○	○	○		△	△	△	△	△	ห้องครัว
		○	○	○	○		△	△	△	△	ร้านค้า
		○	○	○	○			△	△	△	บันได
							○		△	△	ใต้ถุนบ้าน
		○	○	○	○	○	○	○		△	ลานบ้าน
											ห้องส้วม
		○	○	○					○		มุ่งข้าว
ห้องนอน											
ระเบียง											
ชาน											
เรือนโง่ง											
ห้องครัว											
ร้านค้า											
บันได											
ใต้ถุนบ้าน											
ลานบ้าน											
ห้องส้วม											
มุ่งข้าว											

สัญลักษณ์

△
○

ไม่มีความสัมพันธ์ทางด้านเสียงหรือสายตา

มีความสัมพันธ์ทางด้านเสียง

มีความสัมพันธ์ทางด้านสายตา

ที่มา : จากการสำรวจ

ค.๒ ความสัมพันธ์ทางสายตา

จากการศึกษาวิจัยพบว่าห้องนอนและห้องส้วมไม่มีความสัมพันธ์ทางสายตากับองค์ประกอบอื่นเลย ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ ล้วนมีความสัมพันธ์ทางสายตาซึ่งกันและกันทั้งสิ้น

ค.๓ ความสัมพันธ์ทางเสียง

จากการศึกษาวิจัยพบว่า ห้องส้วมมีความสัมพันธ์ทางด้านเสียงกับองค์ประกอบอื่น ๆ น้อยที่สุด ส่วนองค์ประกอบอื่น ๆ มีความสัมพันธ์ทางด้านเสียงซึ่งกันและกันทั้งสิ้น

ง. รูปแบบสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัย

จากการศึกษาวิจัยรูปแบบของที่อยู่อาศัยในเขตชนบทบริเวณที่ราบเชิงเขาบรรทัดในอำเภอสระแก้ว พบว่ามีรูปแบบต่าง ๆ ๔ รูปแบบตามที่ระบุไว้ (ดูตารางที่ ๕.๓) โดยมีจำนวนแยกตามหมู่บ้านต่าง ๆ ดังนี้

ง.๑ บ้านคลองผักขม มีเรือนหลังคาจั่วทรงต่ำ มีเพิงคานหน้าจั่วมากที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๕๗.๑๕ รองลงมาเป็นเรือนหลังคาจั่วทรงต่ำมีเพิงคานข้างจั่ว และเรือนหลังคาจั่วทรงต่ำเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๒๘.๕๗ และ ๘.๕๗ ตามลำดับ เป็นเรือนหลังคาจั่วทรงต่ำมีเรือนโขน้อยที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๕.๗๑

ง.๒ บ้านคลองปลาโคก มีเรือนหลังคาจั่วทรงต่ำ มีเพิงคานหน้าจั่วมากที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๖๒.๘๖ รองลงมาเป็นเรือนหลังคาจั่วทรงต่ำมีเพิงคานข้างจั่ว และเรือนหลังคาจั่วทรงต่ำมีเรือนโขน้อยที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๒๒.๘๖ และ ๘.๕๗ ตามลำดับ เป็นเรือนหลังคาจั่วทรงต่ำมีเรือนโขน้อยที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๕.๗๑

ง.๓ บ้านหนองหัวเตียน มีเรือนหลังคาจั่วทรงต่ำมีเพิงคานหน้าจั่วมากที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๖๐.๐๐ รองลงมาเป็นหลังคาจั่วทรงต่ำมีเพิงคานข้างจั่ว และหลังคาจั่วทรงต่ำเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๒๓.๓๓ และ ๑๐.๐๐ ตามลำดับ เป็นหลังคาจั่วทรงต่ำและมีเรือนโขน้อยที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๖.๖๗

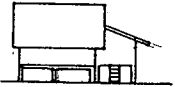

ง.๔ บ้านหนองฮีเห็น มีเรือนหลังคาจั่วทรงตำมีเพิงค้ำหน้าจั่วมากที่สุด เป็น
 อัตราส่วนร้อยละ ๕๖.๖๗ รองลงมาเป็นหลังคาจั่วทรงตำมีเพิงค้ำข้าง
 จั่วและหลังคาจั่วทรงตำเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๒๖.๖๗ และ ๑๓.๓๓ ตาม
 ลำดับ เป็นหลังคาจั่วทรงตำและมีเรือนโขน้อยที่สุด เป็นอัตราส่วนร้อยละ
 ๓.๓๓

ง.๕ รวม ๔ หมู่บ้าน

มีเรือนหลังคาจั่วทรงตำมีเพิงค้ำหน้าจั่วมากที่สุด เป็นอัตราส่วนร้อยละ
 ๕๙.๒๓ รองลงมาเป็นเรือนหลังคาจั่วทรงตำมีเพิงค้ำข้างจั่วและเป็น
 เรือนหลังคาจั่วทรงตำเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๒๕.๓๙ และ ๙.๒๓ ตามลำดับ
 เป็นหลังคาจั่วทรงตำและมีเรือนโขน้อยที่สุด เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๖.๑๕

ศูนย์วิทยทรัพยากร
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๕.๓ รูปแบบสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัย

รูปแบบ	อัตราส่วนร้อยละ				
	คลองผักขม	คลองปลาโต	หนองหัวเตียน	หนองซีเหิน	รวม ๔ หมู่บ้าน
	๘.๕๗	๕.๗๑	๑๐.๐๐	๑๓.๓๓	๙.๒๓
	๒๘.๕๗	๒๒.๘๖	๒๓.๓๓	๒๖.๖๗	๒๕.๓๙
	๕๗.๑๔	๖๒.๘๖	๖๐.๐๐	๕๖.๖๗	๕๙.๒๓
	๕.๗๑	๘.๕๗	๖.๖๗	๓.๓๓	๖.๑๕
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จ. ลักษณะแผนผังสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัย

จากการศึกษาวิจัย พบว่าลักษณะแผนผังของสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัยมี

๔ รูปแบบ โดยมีจำนวนต่างกันโดยเฉลี่ยตามพื้นที่ดังนี้ (ดูตารางที่ ๕.๔)

จ.๑ บ้านคลองผักขม

แผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมมีส่วนยื่นด้านข้างมากที่สุด เป็นอัตราส่วนร้อยละ

๓๗.๑๔ รองลงมาได้แก่ แผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมมีส่วนยื่นด้านหน้าและแผน

ผังรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๓๔.๒๙ และ ๒๒.๘๖ ตามลำดับ

แผนผังรูปสี่เหลี่ยมจตุรัสน้อยที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๕.๗๑

จ.๒ บ้านคลองปลาโคก

แผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมมีส่วนยื่นด้านหน้ามากที่สุด เป็นอัตราส่วนร้อยละ

๓๗.๑๔ รองลงมาได้แก่ แผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมมีส่วนยื่นด้านข้างและแผนผัง

รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๓๔.๒๙ และ ๒๐.๐๐ ตามลำดับ

แผนผังรูปสี่เหลี่ยมจตุรัสน้อยที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๘.๕๗

จ.๓ บ้านหนองหัวเตียน

แผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมมีส่วนยื่นด้านข้างมากที่สุด เป็นอัตราส่วนร้อยละ

๔๓.๓๐ รองลงมาได้แก่ แผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมมีส่วนยื่นด้านหน้าและแผนผัง

รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๓๓.๓๓ และ ๒๐.๐๐ ตามลำดับ แผนผัง

ผังรูปสี่เหลี่ยมจตุรัสน้อยที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๖.๖๗

จ.๔ บ้านหนองซีเหิน

แผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมมีส่วนยื่นด้านข้างมากที่สุด เป็นอัตราส่วนร้อยละ

๔๐.๐๐ รองลงมาได้แก่ แผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมมีส่วนยื่นด้านหน้า และแผนผัง

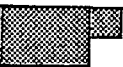
รูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๓๖.๖๗ และ ๖.๖๖ ตามลำดับ

แผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมจตุรัสน้อยที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๖.๖๗

จ.๕ รวม ๔ หมู่บ้าน

แผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมมีส่วนยื่นด้านข้างมากที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๓๕.๔๖
 รองลงมาได้แก่แผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยมมีส่วนยื่นด้านหน้า และแผนผังรูปสี่เหลี่ยม
 ผืนผ้าเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๓๕.๓๙ และ ๒๐.๐๐ ตามลำดับ แผนผังเป็นรูป
 สี่เหลี่ยมจตุรัสน้อยที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๖.๑๕

ตารางที่ ๕.๔ ลักษณะแผนผังสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัย

ลักษณะแผนผัง	อัตราส่วนร้อยละ				
	คลองผักขม	คลองปลาโต	หนองหัวเตียน	หนองซีเหิน	รวม ๔ หมู่บ้าน
	๕.๗๑	๘.๕๗	๓.๓๓	๖.๖๗	๖.๑๕
	๒๒.๘๖	๒๐.๐๐	๒๐.๐๐	๑๖.๖๖	๒๐.๐๐
	๓๕.๒๙	๓๗.๑๔	๓๓.๓๓	๓๖.๖๗	๓๕.๓๙
	๓๗.๑๔	๓๕.๒๙	๔๓.๓๔	๔๐.๐๐	๓๘.๔๖
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

๔.๔.๒ ระบบโครงสร้าง (Structural System)

จากการศึกษาวิจัยที่อยู่อาศัยในชนบทในเขตที่ทำการศึกษา พบว่าลักษณะโครงสร้างเป็นระบบโครงกระดูก (Skeleton System) ในรูปของเสาและคาน (Post and Lintel) กล่าวคือน้ำหนักของอาคารจะถ่ายลงสู่เบื้องล่างนับตั้งแต่หลังคาจะถ่ายลงสู่โครงหลังคา จากโครงหลังคาถ่ายลงสู่เสาและคาน ผนังบ้านถ่ายลงสู่พื้นลงสู่ตง ตงลงสู่คาน คานจะถ่ายลงสู่เสา เสาจะถ่ายลงสู่ดินที่ฐานราก เป็นจุดตามตำแหน่งเสา สำหรับโครงสร้างของอาคารมีการใช้ช่วงห่างของเสา (Span or Bay) ช่วงน้อยกว่า ๒ เมตรมากที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๔๖.๘๒ รองลงมาคือช่วงระหว่าง ๒ ถึง ๔ เมตร เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๔๐.๐๐ น้อยที่สุดคือช่วงมากกว่า ๔ เมตรขึ้นไป เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๓.๐๔ (ดูรูปที่ ๔.๑๑)

รูปที่ ๔.๑๑ อัตราส่วนร้อยละของการใช้ช่วงห่างของเสาอาคาร

ช่วงห่างของเสา	อัตราส่วนร้อยละ				
	๒๐	๔๐	๖๐	๘๐	๑๐๐
น้อยกว่า ๒ เมตร				๔๖.๘๒	
๒ ถึง ๔ เมตร			๔๐.๐๐		
มากกว่า ๔ เมตร	๓.๐๔				

๔.๔.๓ ระบบส่วนปิดล้อม

ระบบส่วนปิดล้อมของอาคารได้แก่ส่วนที่ห่อหุ้มปิดล้อมพื้นที่องค์ประกอบต่าง ๆ ของที่อยู่อาศัย ได้แก่พื้น เพดาน หลังคา ผนัง และประตูหน้าต่าง จากการศึกษาวิจัยสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัยในเขตที่ทำการศึกษารองค์ประกอบต่าง ๆ จะมีระบบส่วนปิดล้อมดังนี้ (ดูตารางที่ ๔.๕)

- ๑) ห้องนอน มีส่วนปิดล้อม ๖ ด้าน คือ พื้น ผนัง ๔ ด้าน และหลังคา หรือเพดาน
- ๒) ระเบียง มีส่วนปิดล้อมรวม ๔ ด้าน คือ พื้น หลังคา และผนัง ๓ ด้าน เพราะเปิดโล่งด้านติดกับชาน
- ๓) ครัว มีส่วนปิดล้อมรวม ๖ ด้าน บางแห่ง ๕ ด้าน คือ พื้น หลังคา และผนัง ๔ ด้าน บางแห่ง ๓ ด้าน เพราะเปิดโล่งติดกับชาน
- ๔) ชาน มีส่วนปิดล้อมรวม ๒ ด้าน คือ พื้นและผนัง ๑ ด้าน บางแห่งมีส่วนปิดล้อมเพียง ๑ ด้าน เพราะผนังเปิดโล่ง
- ๕) ร้านน้ำ มีส่วนปิดล้อมรวม ๒ ด้าน คือ พื้นและหลังคา ส่วนผนังเปิดโล่งทั้ง ๔ ด้าน บางแห่งมีส่วนปิดล้อมเพียง ๑ ด้านเพราะไม่มีหลังคา
- ๖) เรือนช้าง มีส่วนปิดล้อม ๕ ด้าน คือ พื้น หลังคาหรือเพดาน และผนัง ๓ ด้าน ส่วนที่เปิดโล่งเป็นส่วนที่อยู่ติดกับระเบียงหรือชาน
- ๗) บันได มีส่วนปิดล้อม ๑ ด้าน คือ พื้นชั้นบันได
- ๘) ลานบ้าน มีส่วนปิดล้อม ๑ ด้าน คือพื้นดิน
- ๙) ยุงข้าว มีส่วนปิดล้อม ๖ ด้าน คือ พื้น หลังคา และผนังทั้ง ๔ ด้าน
- ๑๐) ล้อม มีส่วนปิดล้อมรวม ๖ ด้าน คือ พื้น หลังคา และผนังทั้ง ๔ ด้าน
- ๑๑) ใต้ถุนบ้าน มีส่วนปิดล้อมรวม ๒ ด้าน คือ พื้นดินและพื้นบ้าน ส่วนฝาผนังเปิดโล่งทั้ง ๔ ด้าน

ตารางที่ ๕.๕ การปิดล้อมขององค์ประกอบของสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัย

องค์ประกอบ	จำนวนค้ำของส่วนปิดล้อม (ค้ำ)			
	พื้น	หลังคา	ผนัง	รวม
ห้องนอน	๑	๑	๑	๓
ระเบียง	๑	๑	๑	๓
ครัว	๑	๑	๑	๓
ชาน	๑	-	๑	๑
ร้านค้า	๑	๑	๑	๓
เรือนโขน	๑	-	๑	๑
บันได	๑	๑	๑	๓
ลานบ้าน	๑	-	๑	๑
ยุงข้าว	๑	๑	๑	๓
ส้วม	๑	๑	๑	๓
ใต้ถุนบ้าน	๑	๑	๑	๓

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๔.๔.๔ ระบบสัญญา

ระบบการสัญญาติดต่อในสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัยใน เขตที่ทำการศึกษาริวิจัย แบ่งออกได้เป็น ๒ ระบบคือ

๑) ระบบติดต่อสัญญาตามแนวราบ

ศูนย์กลางของระบบสัญญานี้คือระ เบียงและซานในการใช้เป็นส่วนติดต่อไปยัง องค์ประกอบอื่น ๆ ของอาคาร คือ ห้องนอน ครูว์ เรือนโชนง ตลอดจนร้านนึ่ง นอกจากนี้ลานบ้าน เป็นศูนย์กลางของการสัญญาในแนวราบกับองค์ประกอบอื่น ของอาคาร ได้แก่ ใต้ถุนบ้าน ล้วม ยุงข้าว และหรือใช้เป็นการสัญญาในแนว รากับชุมชนอื่น หรืออาคารหลังอื่น ๆ

๒) ระบบติดต่อสัญญาตามแนวตั้ง

ศูนย์กลางของระบบนี้คือบันได ใช้เป็นส่วนติดต่อระหว่างลานบ้านและพื้นบ้าน เพราะพื้นบ้านยกสูงกว่าระดับดิน

๔.๖ วัสดุก่อสร้างและวิธีการก่อสร้าง

๔.๖.๑ วัสดุก่อสร้าง

วัสดุก่อสร้างที่นำมาใช้ในการก่อสร้างองค์ประกอบของสภาพแวดล้อมกายภาพ ที่อยู่อาศัย จากการศึกษาวิจัยพบว่าสภาพวัสดุก่อสร้างดีทั้งหมดเป็นอัตราส่วน ร้อยละ ๘๓.๘๔ และตีบางส่วนเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๑๖.๑๕ โดยมีวัสดุที่ใช้ ต่าง ๆ แยกตามส่วนของอาคาร ดังนี้

ก. โครงสร้างเสา

ไม้ป่าตัดเสื่อเอง เป็นวัสดุที่ใช้มากที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๘๕.๓๘ รองลงมาคือไม้แปรรูปซื้อมาเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๑๓.๘๕ และน้อยที่สุด คือคอนกรีตเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๐.๗๗

ข. โครงหลังคา

ไม้ป่าตัดเสื่อเอง เป็นวัสดุที่ใช้มากที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๖๖.๑๖ รองลงมาคือไม้ไผ่เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๑๗.๖๔ และน้อยที่สุดได้แก่ ไม้แปรรูปซื้อมาเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๑๖.๑๘

ค. วัสดุถุงหลังคา

สังกะสี เป็นวัสดุที่ใช้มากที่สุดเป็นอัตราร้อยละ ๖๔.๔๖ รองลงมาคือ
ไม้ไผ่ แผลก ญาคา เป็นอัตราร้อยละ ๓๐.๗๗ และน้อยที่สุดได้แก่
กระเบื้องเป็นอัตราร้อยละ ๐.๗๗

ง. คาน-ตง

ไม้ป่าตัดเส้อยเอง เป็นวัสดุที่ใช้มากที่สุดเป็นอัตราร้อยละ ๗๑.๕๔
รองลงมาคือไม้แปรรูปซี้มา เป็นอัตราร้อยละ ๒๐.๐๐ น้อยที่สุดคือ
ไม้ไผ่เป็นอัตราร้อยละ ๐.๔๖

จ. พื้นบ้าน

ไม้ป่าตัดเส้อยเอง เป็นวัสดุที่ใช้มากที่สุดเป็นอัตราร้อยละ ๗๖.๘๒
รองลงมาคือไม้แปรรูปซี้มา เป็นอัตราร้อยละ ๑๔.๖๒ และน้อยที่สุด
คือไม้ไผ่เป็นอัตราร้อยละ ๘.๕๖

ฉ. หินกรวด

ไม้ป่าตัดเส้อยเอง เป็นวัสดุที่ใช้มากที่สุดเป็นอัตราร้อยละ ๗๔.๓๔ รองลงมา
คือไม้แปรรูปซี้มา ไม้ไผ่ และดินเป็นหิน เป็นอัตราร้อยละ ๑๑.๕๔, ๔.๒๓
และ ๒.๓๑ ตามลำดับ และน้อยที่สุดคือคอนกรีตเป็นอัตราร้อยละ ๑.๕๔

ช. ผนัง

ไม้ป่าตัดเส้อยเอง เป็นวัสดุที่ใช้มากที่สุดเป็นอัตราร้อยละ ๕๐.๗๗ รองลงมา
คือใบไม้ญาคา แผลก ไม้แปรรูปซี้มา ไม้ไผ่ซัดแตะ และสังกะสี เป็นอัตราร้อย
ละ ๒๑.๕๔, ๑๐.๐๐, ๗.๖๔ และ ๕.๓๔ ตามลำดับ และน้อยที่สุดคือเสื่อ
ลำแพนเป็นอัตราร้อยละ ๔.๖๒

ซ. ประตู

ไม้ป่าตัดเส้อยเอง เป็นวัสดุที่ใช้มากที่สุดเป็นอัตราร้อยละ ๕๓.๕๕ รองลงมา
คือไม้แปรรูปซี้มา สังกะสี ไม้ไผ่ซัดแตะ และใบไม้ญาคา แผลก เป็นอัตราร้อย
ละ ๒๒.๓๑, ๑๐.๗๗, ๖.๑๕ และ ๓.๕๕ ตามลำดับ และน้อยที่สุดคือเสื่อ
ลำแพนเป็นอัตราร้อยละ ๓.๐๘

ณ. หน้าต่าง

ไม้ป่าตัดเส้อยเองเป็นวัสดุที่ใช้มากที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๔๔.๖๒ รองลงมาได้แก่ไม้แปรรูปซ้อมา สังกะสี ใบบัวหุ้มฉนวน ผัก และเสื่อลำแพน เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๒๐.๗๗, ๑๒.๓๑, ๖.๑๕ และ ๓.๘๕ ตามลำดับ และน้อยที่สุดคือไม้ไผ่ขัดแตะ เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๒.๓๑

ญ. ช่องแสง

ช่องแสงเปิดโล่งไม่มีวัสดุปิดทับมีมากที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๖๗.๖๕ ส่วนช่องแสงใช้ไม้ป่าตัดเส้อยเองเป็นวัสดุที่ใช้มากที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๑๖.๕๒ รองลงมาคือไม้แปรรูปซ้อมาเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๑๐.๗๗ และน้อยที่สุดคือไม้ไผ่เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๔.๖๒

ฉ. ต้นไค

ไม้ป่าตัดเส้อยเองเป็นวัสดุที่ใช้มากที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๘๕.๖๕ รองลงมาคือไม้แปรรูปซ้อมาเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๑๐.๐๐ น้อยที่สุดคือไม้ไผ่เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๒.๓๑

ค. รั้ว

ไม้ป่าตัดเส้อยเองเป็นวัสดุที่ใช้มากที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๗๐.๗๗ รองลงมาคือไม้ไผ่และต้นไม้เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๑๐.๗๗ และ ๑๐.๐๐ และน้อยที่สุดคือไม้แปรรูปซ้อมาเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๘.๔๖

ศูนย์วิจัยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รูปที่ ๕.๑๒ อัตราส่วนร้อยละของวัสดุก่อสร้างที่ใช้ในการก่อสร้างที่อยู่อาศัย

องค์อาคาร	วัสดุที่ใช้	อัตราส่วนร้อยละ				
		๒๐	๔๐	๖๐	๘๐	๑๐๐
โครงสร้าง เสา	ไม้แปรรูปซื้อมา	๑๗.๘๔				
	ไม้ป่าตัด เลื่อยเอง	๘๔.๓๘				
	คอนกรีต	๐.๗๗				
โครงหลังคา	ไม้แปรรูปซื้อมา	๑๖.๑๕				
	ไม้ป่าตัด เลื่อยเอง	๖๖.๑๖				
	ไม้ไผ่	๑๗.๖๙				
วัสดุผนังหลังคา	ใบไม้ แผลก หญ้าคา	๓๐.๗๗				
	สังกะสี	๖๘.๕๖				
	กระเบื้อง	๐.๗๗				
คาน ตง	ไม้แปรรูปซื้อมา	๒๐.๐๐				
	ไม้ป่าตัด เลื่อยเอง	๗๑.๕๔				
	ไม้ไผ่	๘.๔๖				
พื้นบ้าน	ไม้แปรรูปซื้อมา	๑๕.๖๒				
	ไม้ป่าตัด เลื่อยเอง	๗๖.๕๒				
	ไม้ไผ่	๘.๔๖				
	คอนกรีต	๐.๐๐				
	ดิน	๐.๐๐				

รูปที่ ๕.๑๒ อัตราส่วนร้อยละของวัสดุก่อสร้างที่ใช้ในการก่อสร้างที่อยู่อาศัย (ต่อ)

องค์อาคาร	วัสดุที่ใช้	อัตราส่วนร้อยละ				
		๒๐	๔๐	๖๐	๘๐	๑๐๐
หน้าต่าง	ไม้แปรรูปซ้อมา	๓๐.๗๗				
	ไม้ป่าตัด เลื่อยเอง	๕๕.๖๒				
	ไม้ไผ่ขัดแตะ	๒.๓๑				
	เสื่อลำแพน	๓.๘๕				
	สังกะสี	๑๒.๓๑				
	ใบไม้ แผ หญาคา	๖.๑๕				
ช่องแสง	ไม้แปรรูปซ้อมา	๑๐.๗๗				
	ไม้ป่าตัด เลื่อยเอง	๑๖.๕๒				
	ไม้ไผ่	๔.๖๒				
	เปิดโล่ง	๖๗.๖๔				
บันได	ไม้แปรรูปซ้อมา	๑๐.๐๐				
	ไม้ป่าตัด เลื่อยเอง	๘๗.๖๔				
	ไม้ไผ่	๒.๓๑				
รั้ว	ไม้แปรรูปซ้อมา	๕.๔๖				
	ไม้ป่าตัด เลื่อยเอง	๗๐.๗๗				
	ไม้ไผ่	๑๐.๗๗				
	ดินไม้	๑๐.๐๐				

ตารางที่ ๔.๖ อัตราส่วนร้อยละของวัสดุก่อสร้างที่ใช้แต่ละหมู่บ้านและรวม ๔ หมู่บ้าน

รายการ	อัตราส่วนร้อยละ				
	คลองผักขม	คลองปลาโต	หนองหัวเตียน	หนองซีเหิน	รวม ๔ หมู่บ้าน
<u>โครงสร้างเสา</u>					
ไม้แปรรูป	๑๗.๑๔	๑๔.๒๔	๑๓.๓๓	๑๐.๐๐	๑๓.๘๕
ไม้ป่า	๘๐.๐๐	๘๕.๗๑	๘๖.๖๗	๙๐.๐๐	๘๕.๓๘
คอนกรีต	๒.๘๖	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
<u>โครงหลังคา</u>					
ไม้แปรรูป	๑๗.๑๔	๑๔.๒๔	๑๖.๖๗	๑๖.๖๗	๑๖.๑๔
ไม้ป่า	๗๑.๔๓	๖๒.๘๖	๖๖.๖๗	๖๓.๓๓	๖๖.๑๖
ไม้ไผ่	๑๑.๔๓	๒๒.๘๖	๑๖.๖๗	๒๐.๐๐	๑๗.๖๙
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
<u>วัสดุผนังหลังคา</u>					
ใบไม้แฝกหญ้าคา	๒๘.๕๗	๓๔.๒๔	๒๖.๖๗	๓๓.๓๓	๓๐.๗๗
สังกะสี	๖๘.๕๗	๖๕.๗๑	๗๓.๓๓	๖๖.๖๗	๖๘.๔๖
กระเบื้อง	๒.๘๖	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๕.๖ อัตราส่วนร้อยละของวัสดุก่อสร้างที่ใช้แต่ละหมู่บ้านและรวม ๔ หมู่บ้าน (ต่อ)

รายการ	อัตราส่วนร้อยละ				
	คลองผักขม	คลองปลาโต	หนองหัวเตียน	หนองซีเหิน	รวม ๔ หมู่บ้าน
<u>คาน ตง</u>					
ไม้แปรรูป	๒๕.๗๑	๒๒.๘๖	๒๐.๐๐	๑๐.๐๐	๒๐.๐๐
ไม้ป่า	๖๘.๕๗	๖๕.๗๑	๗๐.๐๐	๘๓.๓๓	๗๑.๕๔
ไม้ไผ่	๕.๗๒	๑๑.๔๓	๑๐.๐๐	๖.๖๗	๘.๔๖
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
<u>พื้นบ้าน</u>					
ไม้แปรรูป	๒๒.๘๖	๑๔.๒๙	๑๓.๓๓	๖.๖๗	๑๕.๖๒
ไม้ป่า	๖๘.๕๗	๗๗.๑๔	๘๐.๐๐	๘๓.๓๓	๗๖.๙๒
ไม้ไผ่	๘.๕๗	๘.๕๗	๖.๖๗	๑๐.๐๐	๘.๔๖
คอนกรีต	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐
ดิน	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
<u>พื้นครัว</u>					
ไม้แปรรูป	๑๑.๔๓	๑๑.๑๔	๑๐.๐๐	๖.๖๗	๑๑.๕๔
ไม้ป่า	๘.๕๗	๘.๕๗	๖.๖๗	๑๓.๓๓	๙.๒๓
คอนกรีต	๕.๗๒	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐
ดิน	๐.๐๐	๒๐.๘๖	๑๓.๓๓	๑๓.๓๓	๒๓.๓๑
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๕.๖ อัตราส่วนร้อยละของวัสดุก่อสร้างที่ใช้แต่ละหมู่บ้านและรวม ๔ หมู่บ้าน (ต่อ)

รายการ	อัตราส่วนร้อยละ				
	คลองผักขม	คลองปลาโต	หนองหัวเตียน	หนองซีเหิน	รวม ๔ หมู่บ้าน
<u>ผนัง</u>					
ไม้แปรรูป	๑๔.๒๔	๘.๕๗	๑๐.๐๐	๖.๖๗	๑๐.๐๐
ไม้ป่า	๕๑.๔๓	๔๘.๕๗	๕๓.๓๓	๕๐.๐๐	๕๐.๗๗
ไม้ไผ่ซัดตะ	๑๑.๔๓	๕.๗๒	๖.๖๗	๖.๖๗	๗.๖๔
เสื่อลำแพน	๒.๘๖	๘.๕๗	๓.๓๓	๓.๓๓	๔.๖๒
ใบไม้แฝก หญ้าคา	๑๗.๑๔	๒๐.๐๐	๒๐.๐๐	๓๐.๐๐	๒๑.๕๔
สังกะสี	๒.๘๖	๘.๕๗	๖.๖๗	๓.๓๓	๕.๓๘
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
<u>ประตู</u>					
ไม้แปรรูป	๒๕.๗๑	๒๒.๘๖	๒๓.๓๓	๑๖.๖๗	๒๒.๓๑
ไม้ป่า	๕๗.๑๔	๕๔.๒๔	๕๓.๓๓	๕๐.๐๐	๕๓.๕๕
ไม้ไผ่ซัดตะ	๒.๘๖	๕.๗๒	๖.๖๗	๑๐.๐๐	๖.๑๕
เสื่อลำแพน	๒.๘๖	๒.๘๖	๐.๐๐	๖.๖๗	๓.๐๘
ใบไม้แฝก หญ้าคา	๒.๘๖	๒.๘๖	๖.๖๗	๓.๓๓	๓.๘๕
สังกะสี	๘.๕๗	๑๑.๔๓	๑๐.๐๐	๑๓.๓๓	๑๐.๗๗
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๔.๖ อัตราส่วนร้อยละของวัสดุก่อสร้างที่ใช้แต่ละหมู่บ้านและรวม ๔ หมู่บ้าน (ต่อ)

รายการ	อัตราส่วนร้อยละ				
	คลองผักขม	คลองปลาโต	หนองหัวเตียน	หนองขี้เหิน	รวม ๔ หมู่บ้าน
<u>หน้าต่าง</u>					
ไม้แปรรูป	๒๕.๗๑	๒๐.๐๐	๒๐.๐๐	๑๖.๖๗	๒๐.๗๗
ไม้ป่า	๕๗.๑๔	๕๔.๒๙	๕๖.๖๗	๕๐.๐๐	๕๔.๖๒
ไม้ไผ่ซัดแตะ	๐.๐๐	๒.๘๖	๓.๓๓	๓.๓๓	๒.๓๑
เสื่อลำแพน	๒.๘๖	๒.๘๖	๓.๓๓	๖.๖๗	๓.๘๕
ใบไม้แฝก หญ้าคา	๒.๘๖	๕.๕๒	๖.๖๗	๑๐.๐๐	๖.๑๕
สังกะสี	๑๑.๔๓	๑๔.๒๙	๑๐.๐๐	๑๓.๓๓	๑๒.๓๑
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
<u>ห้องแสง</u>					
ไม้แปรรูป	๑๑.๔๓	๑๑.๔๓	๑๓.๓๓	๖.๖๗	๑๐.๗๗
ไม้ป่า	๒๒.๘๖	๑๔.๒๙	๑๖.๖๗	๑๓.๓๓	๑๖.๕๒
ไม้ไผ่	๒.๘๖	๕.๗๑	๓.๓๓	๖.๖๗	๔.๖๒
เปิดโล่ง	๖๒.๘๖	๖๘.๕๗	๖๖.๖๗	๗๓.๓๓	๖๗.๖๔
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๕.๖ อัตราส่วนร้อยละของวัสดุก่อสร้างที่ใช้แต่ละหมู่บ้านและรวม ๔ หมู่บ้าน (ต่อ)

รายการ	อัตราส่วนร้อยละ				
	คลองผักขม	คลองปลาโต	หนองหัวเตียน	หนองซีเหิน	รวม ๔ หมู่บ้าน
<u>บันได</u>					
ไม้แปรรูป	๑๔.๒๙	๘.๕๗	๑๐.๐๐	๖.๖๗	๑๐.๐๐
ไม้ป่า	๘๕.๗๑	๘๘.๕๗	๙๐.๐๐	๘๖.๖๗	๘๗.๖๙
ไม้ไผ่	๐.๐๐	๒.๘๖	๐.๐๐	๖.๖๗	๒.๓๑
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
<u>รั้ว</u>					
ไม้แปรรูป	๑๑.๔๓	๘.๕๗	๖.๖๗	๖.๖๗	๘.๕๖
ไม้ป่า	๗๔.๒๙	๗๑.๔๓	๗๐.๐๐	๖๖.๖๗	๗๐.๗๗
ไม้ไผ่	๕.๗๒	๑๔.๒๙	๑๓.๓๓	๑๐.๐๐	๑๐.๗๗
ดินไม้	๘.๕๗	๕.๗๒	๑๐.๐๐	๑๖.๖๗	๑๐.๐๐
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

๔.๖.๒ วิธีการก่อสร้าง

สำหรับวิธีการก่อสร้างสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัย แบ่งออกได้เป็น ๒ ขั้นตอน คือ ขั้นตอนการเตรียมการก่อสร้าง และขั้นตอนการก่อสร้าง โดยทั้งสองขั้นตอนมีรายละเอียดกล่าวได้ดังนี้

ก. ขั้นตอนเตรียมการก่อสร้าง

ก.๑ การออกแบบ

หลักการออกแบบพิจารณาถึงจำนวนผู้อยู่อาศัยและการใช้ประโยชน์พื้นที่บ้าน องค์ประกอบบ้านจะมีขนาดหรือระเบียบกว้าง และอาจมีหลังคาคลุม ส่วนมากมักมีความสามารถในการออกแบบบ้านเองหรือหารือกับผู้เป็นช่างในท้องถิ่น

ก.๒ การจัดเตรียมวัสดุ

ส่วนใหญ่ได้มาจากป่าเชิงเขาบรรทัดโดยตัดเลื่อยเอง หรือวัสดุอื่นที่พอหาได้ในท้องถิ่น เช่น ไม้หน้ำดำ นอกจากนั้นจะต้องจัดหาวัสดุประกอบอื่น ๆ เช่น สังกะสี ตะปู ต้องจัดหาซื้อในเมือง จากการศึกษาวิจัยพบว่ามีการขนส่งวัสดุก่อสร้างโดยใช้เตรียมมากที่สุด เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๔๘.๒๓ รองลงมาแรงงานคนเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๓๓.๘๔ และน้อยที่สุดเป็นรถบันทุกเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๖.๘๒ (ดูตารางที่ ๕.๗)

ก.๓ การจัดหาแรงงานในการก่อสร้าง

ส่วนใหญ่จัดหาแรงงานก่อสร้างด้วยตนเองและได้รับการช่วยเหลือจากญาติหรือเพื่อนบ้านในเวลาว่างจากการทำกิน จากการศึกษาวิจัยพบว่า การใช้แรงงานจากเพื่อนบ้านช่วยสร้างมากที่สุด เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๖๑.๕๔ รองลงมาสร้างเองเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๒๐.๐๐ น้อยที่สุดคือ การจ้างช่างท้องถิ่นรับเหมา เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๑๘.๔๖ (ดูตารางที่ ๕.๘)

ก.๔ การจัดการด้านกฎหมาย

ไม่มีความจำเป็นจะต้องขออนุญาตก่อสร้าง เพียงแต่แจ้งให้ผู้ใหญ่บ้านหรือกำนันทราบ เพื่อออกบ้านเลขที่ให้เท่านั้น

ข. ขั้นตอนการก่อสร้าง

ข.๑ การก่อสร้าง

ในการก่อสร้าง ประชากรในเขตชนบทจะทำการก่อสร้างโดยเริ่มต้นจากการวางแผนจัดทำโครงสร้างฐานรากโดยใช้เสาปักลงดิน พบว่าเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๑๐๐ ที่ปักเสาลงดิน และขึ้นโครงสร้างเสา คาน หลังคา มุงหลังคา ปูพื้น ท่อผนัง ติดตั้งประตูหน้าต่างและบันไดตามลำดับ จากการศึกษาริวิจัยพบว่าประชากรทำการก่อสร้างบ้านโดยสร้างเป็นส่วน ๆ เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๖๐.๗๗ และทำการก่อสร้างบ้านเสร็จครั้งเดียวเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๓๙.๒๓

ข.๒ การประกอบองค์อาคาร

จากการศึกษาริวิจัยการประกอบองค์อาคาร มีกรรมวิธีต่าง ๆ ดังนี้

ข.๒.๑ โครงสร้างหลังคา

ก่อสร้างโดยวิธีใช้นอตยึดและตีตะปูมากที่สุด เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๙๗.๖๙ รองลงมาคือการเจาะบาก เข้าไม้ เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๑.๕๔ และน้อยที่สุดคือการใช้เชือกหวายผูก เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๐.๗๗

ข.๒.๒ มุงหลังคา

ก่อสร้างโดยวิธีใช้ตีตะปูยึดมากที่สุด เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๗๕.๓๘ รองลงมาคือการใช้เชือกหวายผูก เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๒๔.๖๒

ข.๒.๓ เสา-คาน

ก่อสร้างโดยวิธีใช้นอตยึดและตีตะปูมากที่สุด เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๘๘.๕๖ รองลงมาได้แก่การเจาะบากไม้และใช้เชือกหวายผูก เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๙.๒๓ และ ๑.๕๔ ตามลำดับ น้อยที่สุดคือการใช้เดย ๆ เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๐.๗๗

ข.๒.๔ พื้นบ้าน

ก่อสร้างโดยวิธีใช้ตะปูยึดมากที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๘๔.๒๓

รองลงมาคือใช้ เชือกหวายผูก เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๖.๑๕ และน้อย

ที่สุดคือพาด เจย ๆ เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๔.๖๒

ข.๒.๕ พื้นครัว

ก่อสร้างโดยวิธีใช้ตะปูยึดมากที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๘๖.๑๕

รองลงมาคือใช้ เชือกหวายผูก เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๑๑.๕๔ และน้อย

ที่สุดคือพาด เจย ๆ เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๒.๓๑

ข.๒.๖ ผนัง

ก่อสร้างโดยวิธีใช้ตะปูยึดมากที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๙๒.๓๑

รองลงมาคือการใช้ เชือกหวายผูก เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๗.๖๙

ข.๒.๗ ประตูหน้าต่าง

ก่อสร้างโดยวิธีใช้ตะปูยึดมากที่สุด เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๗๗.๖๙

รองลงมาคือการเจาะบาก เข้าไม้ เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๑๓.๘๕

และน้อยที่สุดคือใช้ เชือกหวายผูก เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๘.๔๖

ข.๒.๘ บันได

ก่อสร้างโดยวิธีใช้ตะปูยึดมากที่สุด เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๘๔.๖๒

รองลงมาคือการเจาะบาก เข้าไม้ เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๑๕.๓๘

ข.๒.๙ รั้ว

ก่อสร้างโดยวิธีใช้นอตยึดตีตะปูมากที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๖๔.๒๓

รองลงมาได้แก่การพาด เจย ๆ และใช้ เชือกหวายผูก เป็นอัตราส่วน

ร้อยละ ๑๖.๑๕ และ ๑๒.๓๑ ตามลำดับ และน้อยที่สุดคือการเจาะ

บาก เข้าไม้ เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๒.๓๑

ตารางที่ ๕.๗ การใช้แรงงานขนส่งวัสดุก่อสร้าง

ประเภทแรงงาน	อัตราส่วนร้อยละ				
	คลองผักขม	คลองปลาโต	หนองหัวเตียน	หนองซีเหิน	รวม ๔ หมู่บ้าน
รถบรรทุก	๕.๗๑	๘.๕๗	๑๐.๐๐	๓.๓๓	๖.๘๒
เกวียน	๖๘.๕๗	๖๐.๐๐	๕๖.๖๗	๕๐.๐๐	๕๙.๒๓
แรงงานคน	๒๕.๗๒	๓๑.๔๓	๓๓.๓๓	๔๖.๖๗	๓๓.๘๕
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๕.๘ การใช้แรงงานก่อสร้างอาคารและกรรมวิธีการก่อสร้าง

วิธีการ	อัตราส่วนร้อยละ				
	คลองผักขม	คลองปลาโต	หนองหัวเตียน	หนองซีเหิน	รวม ๔ หมู่บ้าน
จ้างช่างรับเหมา	๒๐.๐๐	๑๗.๑๔	๒๐.๐๐	๑๖.๖๗	๑๘.๔๖
สร้างเอง	๒๒.๘๖	๒๒.๘๖	๑๓.๓๓	๒๐.๐๐	๒๐.๐๐
เพื่อนบ้านช่วยสร้าง	๕๗.๑๔	๖๐.๐๐	๖๖.๖๗	๖๓.๓๓	๖๑.๕๔
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
สร้างเสร็จครั้งเดียว	๒๘.๕๗	๔๐.๐๐	๕๓.๓๓	๓๖.๖๗	๓๙.๒๓
แบ่งสร้างเป็นส่วน ๆ	๗๑.๔๓	๖๐.๐๐	๔๖.๖๗	๖๓.๓๓	๖๐.๗๗
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

รูปที่ ๕.๑๓ วิธีการก่อสร้าง

องค์อาคาร	วิธีการก่อสร้าง	อัตราส่วนร้อยละ				
		๒๐	๔๐	๖๐	๘๐	๑๐๐
โคงหลังคา	พาดเฉย ๆ	๐.๐๐				
	เชือกหวายผูก	๐.๗๗				
	เจาะบากเข้าไม้	๑.๕๔				
	นอตยึดตีตะปู					๗๗.๖๙
มุงหลังคา	พาดเฉย ๆ	๐.๐๐				
	เชือกหวายผูก		๒๕.๖๒			
	เจาะบากเข้าไม้	๐.๐๐				
	นอตยึดตีตะปู					๗๕.๕๔
เสา คาน	พาดเฉย ๆ	๐.๗๗				
	เชือกหวายผูก	๑.๕๔				
	เจาะบากเข้าไม้	๙.๒๓				
	นอตยึดตีตะปู					๗๙.๕๖
พื้นบ้าน	พาดเฉย ๆ	๔.๖๒				
	เชือกหวายผูก	๖.๑๕				
	เจาะบากเข้าไม้	๐.๐๐				
	นอตยึดตีตะปู					๗๙.๒๓

รูปที่ ๕.๑๓ วิธีการก่อสร้าง (ต่อ)

องค์อาคาร	วิธีการก่อสร้าง	อัตราส่วนร้อยละ				
		๒๐	๔๐	๖๐	๘๐	๑๐๐
พื้นครัว	พาดเฉย ๆ	๒.๓๑				
	เชือกหวายผูก	๑๑.๕๔				
	เจาะบากเข้าไม้	๐.๐๐				
	นอตยึดตีตะปู					๘๖.๑๕
ผนัง	พาดเฉย ๆ	๐.๐๐				
	เชือกหวายผูก	๗.๖๙				
	เจาะบากเข้าไม้	๐.๐๐				
	นอตยึดตีตะปู					๙๒.๓๑
ประตู หน้าต่าง	พาดเฉย ๆ	๐.๐๐				
	เชือกหวายผูก	๘.๕๖				
	เจาะบากเข้าไม้	๑๓.๘๕				
	นอตยึดตีตะปู					๗๗.๖๙
บันได	พาดเฉย ๆ	๐.๐๐				
	เชือกหวายผูก	๐.๐๐				
	เจาะบากเข้าไม้	๑๕.๓๘				
	นอตยึดตีตะปู					๘๔.๖๒

๕.๗ สภาพของตัวอาคารที่อยู่อาศัยและระบบอำนวยความสะดวก

๕.๗.๑ สภาพทางกายภาพที่อยู่อาศัย

จากการศึกษารั้วขังที่อยู่อาศัยในเขตที่ทำการศึกษา ตามลักษณะการใช้วัสดุ ก่อสร้าง พบว่าโดยเฉลี่ยมีสภาพถาวรเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๘๖.๘๒ และมีสภาพกึ่งถาวรเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๑๓.๐๘ (ดูตารางที่ ๕.๘) สำหรับสภาพวัสดุที่ใช้ตีทั้งหมดทั้งหลัง เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๘๓.๘๕ และมีสภาพดีบางส่วนเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๑๖.๑๕ (ดูตารางที่ ๕.๘)

๕.๗.๒ สภาพการใช้งาน

พบว่าอาคารที่อยู่อาศัยใช้เป็นที่อยู่อาศัยอย่างเดียวเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๘๒.๓๑ และใช้เป็นที่อยู่อาศัยและทำร้านค้าเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๑๗.๖๙ (ดูตารางที่ ๕.๙)

๕.๗.๓ สภาพการหันหน้าอาคาร

พบว่าอาคารที่อยู่อาศัยหันหน้าอาคารเข้าสู่ถนนมากที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๘๓.๐๘ รองลงมาคือหันหน้าสู่แม่น้ำลำคลองเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๑๑.๕๔ และน้อยที่สุดคือหันหน้าสู่ภูเขาเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๕.๖๒ (ดูตารางที่ ๕.๑๐) แสดงให้เห็นว่าส่วนใหญ่หันหน้าสู่เส้นทางคมนาคมสัญจร

ส่วนทิศทางการวางอาคารนั้น การหันหน้าอาคารสู่ทิศตะวันออกและทิศใต้มากที่สุด เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๓๓.๘๔ และ ๓๓.๘๕ รองลงมาคือหันหน้าสู่ทิศเหนือเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๒๔.๖๒ และน้อยที่สุดคือหันหน้าสู่ทิศตะวันตกเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๑๗.๖๙ (ดูตารางที่ ๕.๑๐)

๕.๗.๔ อายุของบ้าน

ที่อยู่อาศัยในเขตชนบทบริเวณที่ทำศึกษามีอายุเฉลี่ย ๒๐.๔๓ ปี อายุเฉลี่ยมากที่สุดคือหมู่บ้านหนองหัวเตียน เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๒๑.๘๗ รองลงมาได้แก่หมู่บ้านคลองผักขม และหนองซี้เห็น เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๒๐.๔๐ และ ๑๙.๘๓ ตามลำดับ และน้อยที่สุดคือหมู่บ้านคลองปลาโต เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๑๙.๕๗

๕.๗.๔ พื้นที่บ้าน เปรียบเทียบกับจำนวนอยู่อาศัย

จากการศึกษาวิจัยพบว่าพื้นที่บ้านเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนคนอยู่อาศัย มีค่าเฉลี่ย

๑๑.๑๒ ตารางเมตรต่อ ๑ คน โดยค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือหมู่บ้านคลองผักขม มีค่าเฉลี่ย

๑๑.๖๔ ตารางเมตรต่อ ๑ คน รองลงมาได้แก่หมู่บ้านหนองซีเหิน และหนองหัวเตียน

มีค่าเฉลี่ย ๑๑.๑๒ ตารางเมตร และ ๑๐.๙๒ ตารางเมตร ตามลำดับ และน้อยที่สุด

คือหมู่บ้านคลองปลาโต มีค่าเฉลี่ย ๑๐.๔๐ ตารางเมตรต่อ ๑ คน (ดูตารางที่ ๕.๑๑)

๕.๗.๖ ความสูงของบ้าน

ความสูงของบ้านนับจากพื้นดินถึงพื้นบ้านมีค่าเฉลี่ย ๑.๕๒ เมตร โดยค่าเฉลี่ยมากที่สุด

คือหมู่บ้านคลองปลาโต มีความสูงเฉลี่ย ๑.๕๖ เมตร รองลงมาได้แก่หมู่บ้านคลอง

ผักขม แลหนองหัวเตียน มีความสูงเฉลี่ย ๑.๕๔ เมตร และ ๑.๕๔ เมตรตามลำดับ

และน้อยที่สุดคือหมู่บ้านหนองซีเหิน มีความสูงเฉลี่ย ๑.๔๔ เมตร ส่วนความสูงของ

ผนังมีค่าเฉลี่ย ๒.๔๔ เมตร โดยค่าเฉลี่ยมากที่สุดคือหมู่บ้านคลองผักขมมีความสูงผนัง

เฉลี่ย ๒.๕๑ เมตร รองลงมาได้แก่หมู่บ้านหนองหัวเตียน และคลองปลาโต มีความสูง

ผนังเฉลี่ย ๒.๔๔ เมตร และ ๒.๔๗ เมตรตามลำดับ และน้อยที่สุดคือหมู่บ้านหนอง

ซีเหิน มีความสูงผนังเฉลี่ย ๒.๔๕ เมตร (ดูตารางที่ ๕.๑๑)

๕.๗.๗ การเจาะช่องเปิดระบายอากาศและช่องแสง

ที่อยู่อาศัยในบริเวณที่ราบเชิงเขาบรรทัดส่วนมากมีช่องแสงระบายอากาศเหนือผนังทึบ

โดยเว้นเป็นช่องโล่งสำหรับระบายอากาศ สำหรับหน้าต่างจะมีเพียงห้องละ ๑-๒ บาน

เท่านั้น โดยเฉลี่ยอัตราส่วนของช่องเปิดและผนังทึบนั้นจะมีช่องเปิดเป็นอัตราส่วนร้อย

ละ ๕๗.๕๐ ส่วนผนังทึบจะมีอัตราส่วนร้อยละ ๔๓.๕๐ (ดูตารางที่ ๕.๑๒)

๕.๗.๘ ห้องครัว

พบว่าโดยเฉลี่ยมีอยู่ในบ้านเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๘๖.๑๕ มีแยกจากตัวบ้านเป็นอัตรา

ส่วนร้อยละ ๑๓.๘๕ ครัวมีอยู่ในบ้านมากที่สุดคือหมู่บ้านหนองซีเหิน เป็นอัตราส่วนร้อย

ละ ๙๐.๐๐ รองลงมาได้แก่หมู่บ้านหนองหัวเตียน และคลองผักขม เป็นอัตราส่วนร้อยละ

๘๖.๖๗ และ ๘๕.๗๑ ตามลำดับ และน้อยที่สุดคือหมู่บ้านคลองปลาโต เป็นอัตราส่วนร้อย

ละ ๘๒.๘๖ (ดูตารางที่ ๕.๑๒)

๕.๗.๕ ห้องน้ำ ห้องส้วม

พบว่าโดยเฉลี่ยมีห้องน้ำแยกออกจากตัวบ้านเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๖.๑๕ โดยมีในตัวบ้านเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๐.๐๐ ส่วนไม่มีห้องน้ำ เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๙๓.๘๕ (ดูตารางที่ ๕.๑๒)

สำหรับห้องส้วมมีแยกจากตัวบ้านเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๖๕.๓๘ โดยมีอยู่ในตัวบ้านเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๐.๐๐ ส่วนไม่มีห้องส้วมเป็นอัตราส่วนเฉลี่ยร้อยละ ๓๔.๖๒ (ดูตารางที่ ๕.๑๒)

๕.๗.๑๐ การให้แสงสว่างกับอาคาร

การให้แสงสว่างกับอาคารบริเวณที่ทำการศึกษาริวิจัยพบว่าทุกหมู่บ้านใช้ตะเกียงน้ำมัน เป็นแหล่งให้แสงสว่างในยามค่ำคืน เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๑๐๐.๐๐ โดยไม่มีการใช้ไฟฟ้าเลย

๕.๗.๑๑ การใช้น้ำ

การใช้น้ำสำหรับบริโภคและน้ำใช้ในกิจกรรมอื่น ๆ พบว่าน้ำสำหรับบริโภคโดยเฉลี่ยใช้น้ำฝนมากที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๖๔.๖๒ รองลงมาได้แก่น้ำบ่อบาดาลเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๓๕.๓๘ ส่วนน้ำสำหรับใช้ในกิจกรรมอื่น ๆ พบว่าโดยเฉลี่ยใช้น้ำคลองมากที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๔๕.๓๘ รองลงมาคือน้ำบ่อบาดาล เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๓๗.๖๙ และน้อยที่สุดคือน้ำฝนเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๑๖.๙๒ (ดูตารางที่ ๕.๑๓)

๕.๗.๑๒ ฝุ่นข้าว

พบว่าโดยเฉลี่ยไม่มีมากที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๗๐.๐๐ มีอยู่นอกบ้านเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๓๐.๐๐ และมีอยู่ในบ้าน ไม่มี (ดูตารางที่ ๕.๑๔)

๕.๗.๑๓ คอกสัตว์

พบว่าโดยเฉลี่ยไม่มีมากที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๗๕.๓๘ รองลงมาคือมีอยู่นอกบ้าน เป็นอัตราส่วนร้อยละ ๒๐.๐๐ และมีอยู่ในบ้านน้อยที่สุดเป็นอัตราส่วนร้อยละ ๔.๖๒ (ดูตารางที่ ๕.๑๔)

ตารางที่ ๕.๘ สภาพบ้านสภาพวัสดุก่อสร้างที่ใช้และสภาพการใช้งานของอาคาร

สภาพ	อัตราส่วนร้อยละ				
	คลองผักขม	คลองปลาโต	หนองหัวเตียน	หนองซีเหิน	รวม ๔ หมู่บ้าน
<u>สภาพบ้าน</u>					
ถาวร	๘๕.๗๑	๘๘.๕๗	๘๓.๓๓	๙๐.๐๐	๘๖.๙๒
กึ่งถาวร	๑๔.๒๙	๑๑.๔๓	๑๖.๖๗	๑๐.๐๐	๑๓.๐๘
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
<u>สภาพวัสดุที่ใช้</u>					
ดีทั้งหมด	๘๘.๕๗	๘๒.๘๖	๘๐.๐๐	๘๓.๓๓	๘๓.๘๕
ดีบางส่วน	๑๑.๔๓	๑๗.๑๔	๒๐.๐๐	๑๖.๖๗	๑๖.๑๕
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
<u>สภาพการใช้งาน</u>					
อยู่อาศัย	๙๔.๒๙	๙๑.๔๓	๙๐.๐๐	๙๓.๓๓	๙๒.๓๑
อยู่อาศัยและค้าขาย	๕.๗๑	๘.๕๗	๑๐.๐๐	๖.๖๗	๗.๖๙
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๕.๑๐ การหันหน้าอาคารและทิศทางของหน้าบ้าน

เรื่อง	อัตราส่วนร้อยละ				
	คลองผักขม	คลองปลาโต	หนองหัวเตียน	หนองซีเหิน	รวม ๔ หมู่บ้าน
<u>การหันหน้าอาคาร</u>					
ถนน	๘๕.๗๑	๘๒.๘๖	๘๓.๓๓	๘๐.๐๐	๘๓.๐๘
ลำคลอง	๑๑.๔๓	๑๗.๑๔	๑๐.๐๐	๑๐.๐๐	๑๒.๓๐
ภูเขา	๒.๘๖	๐.๐๐	๖.๖๗	๑๐.๐๐	๔.๖๒
วัด	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
<u>ทิศทางของหน้าบ้าน</u>					
เหนือ	๑๔.๒๘	๑๗.๑๔	๓๖.๖๗	๓๓.๓๓	๒๔.๖๒
ตะวันออก	๓๑.๔๓	๓๔.๒๘	๓๐.๐๐	๔๐.๐๐	๓๓.๘๕
ใต้	๔๕.๗๑	๔๒.๘๖	๒๓.๓๓	๒๐.๐๐	๓๓.๘๕
ตะวันตก	๘.๕๘	๕.๗๑	๑๐.๐๐	๖.๖๗	๗.๖๘
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๕.๑๑ อายุของบ้าน พื้นที่บ้าน เปรียบเทียบกับจำนวนผู้อยู่ และความสูงของบ้าน

เรื่อง	จำนวนเฉลี่ย				
	คลองผักขม	คลองปลาโคก	หนองหัวเตียน	หนองซีเหิน	รวม ๔ หมู่บ้าน
อายุของบ้าน (ปี)	๒๐.๔๐	๑๙.๕๗	๒๑.๙๗	๑๙.๙๓	๒๐.๔๓
พื้นที่บ้าน (ตารางเมตร)	๗๐.๕๑	๗๒.๕๑	๖๔.๓๓	๖๖.๓๗	๖๙.๓๖
จำนวนผู้อยู่ (คน)	๖.๐๖	๖.๗๑	๖.๑๗	๕.๙๗	๖.๒๔
พื้นที่บ้านต่อ ๑ คน (ตารางเมตร)	๑๑.๖๔	๑๐.๘๐	๑๐.๙๒	๑๑.๑๒	๑๑.๑๒
ความสูงของบ้าน (บ้าน)					
พื้นดินถึงพื้นบ้าน	๑.๕๔	๑.๕๖	๑.๔๙	๑.๔๘	๑.๕๒
ความสูงของผนัง	๒.๕๑	๒.๔๗	๒.๔๙	๒.๔๕	๒.๔๘

ตารางที่ ๕.๑๒ การเจาะช่องระบายอากาศ ลักษณะห้องครัว ห้องน้ำและห้องส้วม

	อัตราส่วนร้อยละ				
	คลองผักขม	คลองปลาโต	หนองหัวเตียน	หนองซีเหิน	รวม ๔ หมู่บ้าน
การเจาะช่องระบายอากาศของผนัง					
ช่องเปิด	๖๐.๐๐	๕๕.๐๐	๖๐.๐๐	๕๕.๐๐	๕๗.๕๐
ผนังทึบ	๔๐.๐๐	๔๕.๐๐	๔๐.๐๐	๔๕.๐๐	๔๒.๕๐
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
ห้องครัว					
มีในบ้าน	๘๕.๗๑	๘๒.๘๖	๘๖.๖๗	๘๐.๐๐	๘๖.๑๕
มีแยกจากบ้าน	๑๔.๒๙	๑๗.๑๔	๑๓.๓๓	๑๐.๐๐	๑๓.๘๕
ไม่มีครัว	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
ห้องน้ำ					
มีในบ้าน	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐
มีแยกจากบ้าน	๕.๗๑	๘.๕๗	๖.๖๗	๓.๓๓	๖.๑๕
ไม่มีห้องน้ำ	๙๔.๒๙	๙๑.๔๓	๙๓.๓๓	๙๖.๖๗	๙๓.๘๕
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
ห้องส้วม					
มีในบ้าน	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐
มีแยกจากบ้าน	๕๗.๑๔	๖๘.๕๗	๗๐.๐๐	๖๖.๖๗	๖๕.๓๘
ไม่มีห้องส้วม	๔๒.๘๖	๓๑.๔๓	๓๐.๐๐	๓๓.๓๓	๓๔.๖๒
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

ตารางที่ ๕.๑๓ การใช้เงิน

	อัตราส่วนร้อยละ				
	คลองผักขม	คลองปลาโคก	หนองหัวเตียน	หนองซีเหิน	รวม ๔ หมู่บ้าน
<u>น้ำดื่มบริโภค</u>					
น้ำฝน	๕๗.๑๔	๖๒.๘๖	๖๖.๖๗	๗๓.๓๓	๖๔.๖๒
น้ำประปา	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐
น้ำบ่อบาดาล	๔๒.๘๖	๓๗.๑๔	๓๓.๓๓	๒๖.๖๗	๓๕.๓๘
น้ำคลอง	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
<u>น้ำใช้อื่นๆ</u>					
น้ำฝน	๑๔.๒๘	๑๗.๑๔	๑๖.๖๗	๒๐.๐๐	๑๖.๘๒
น้ำประปา	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐
น้ำบ่อบาดาล	๓๔.๒๘	๓๔.๒๘	๓๖.๖๗	๔๖.๖๗	๓๗.๖๘
น้ำคลอง	๕๑.๔๓	๔๘.๕๗	๔๖.๖๗	๓๓.๓๓	๔๕.๓๘
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๕.๑๔ ยุ้งข้าวและคอกสัตว์

	อัตราส่วนร้อยละ				
	คลองผักขม	คลองปลาโต	หนองหัวเตียน	หนองซีเหิน	รวม ๔ หมู่บ้าน
<u>ยุ้งข้าว</u>					
มีอยู่ในบ้าน	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐	๐.๐๐
มีอยู่นอกบ้าน	๒๘.๕๗	๒๒.๘๖	๓๓.๓๓	๓๖.๖๗	๓๐.๐๐
ไม่มียุ้งข้าว	๗๑.๔๓	๗๗.๑๔	๖๖.๖๗	๖๓.๓๓	๗๐.๐๐
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐
<u>คอกสัตว์</u>					
มีอยู่ในบ้าน	๒.๘๖	๕.๗๑	๓.๓๓	๖.๖๗	๔.๖๒
มีอยู่นอกบ้าน	๒๒.๘๖	๑๗.๑๔	๒๓.๓๓	๑๖.๖๗	๒๐.๐๐
ไม่มีคอกสัตว์	๗๔.๒๘	๗๗.๑๔	๗๓.๓๔	๗๖.๖๖	๗๕.๓๘
รวม	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐	๑๐๐.๐๐

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

๕.๘ ความรู้สึกและทัศนคติของประชากรต่อชุมชนและสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัย

๕.๘.๑ ความรู้สึกและทัศนคติของประชากรที่มีต่อชุมชน

จากการศึกษาวิจัยความรู้สึกและทัศนคติของประชากรชาวชนบทใน เขตที่ทำการศึกษามีต่อชุมชนในแต่ละหมู่บ้านที่เป็นตัวแทน ปรากฏผลการศึกษาดังต่อไปนี้ (ดูตารางที่ ๕.๑๕)

ก. ความรู้สึกและทัศนคติในด้านความต้องการ

ก.๑ ต้องการถนนลาดยางในหมู่บ้าน

ประชากรชาวชนบทมีความรู้สึกและทัศนคติเห็นด้วยสูงในเรื่อง ต้องการถนนลาดยางในหมู่บ้านตัวแทนทุกหมู่บ้าน โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๗๐

สรุปได้ว่าประชากรชาวชนบทใน เขตที่ทำการศึกษามีความต้องการ ถนนลาดยางในหมู่บ้านมากที่สุด

ก.๒ ต้องการไฟฟ้าใช้ในหมู่บ้าน

ประชากรชาวชนบทมีความรู้สึกและทัศนคติเห็นด้วยสูงในเรื่อง ต้องการไฟฟ้าใช้ในหมู่บ้านตัวแทนทุกหมู่บ้าน โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๖๐

สรุปได้ว่า ประชากรชาวชนบทใน เขตที่ทำการศึกษามีความต้องการ ไฟฟ้าใช้ในหมู่บ้านมากที่สุด

ก.๓ ต้องการประปาใช้ในหมู่บ้าน

ประชากรชาวชนบทมีความรู้สึกและทัศนคติเห็นด้วยสูงในเรื่อง ความต้องการประปาในหมู่บ้านตัวแทนทุกหมู่บ้าน โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๕๔

สรุปได้ว่าประชากรชาวชนบทใน เขตที่ทำการศึกษามีความต้องการ ประปาใช้ในหมู่บ้านมากที่สุด

ค.๔ ต้องการย้ายไปอยู่ชุมชนอื่น

ประชากรชาวชนบทมีความรู้สึกและทัศนคติไม่เห็นด้วยสูงในเรื่องความต้องการย้ายไปอยู่ชุมชนอื่น ในหมู่บ้านตัวแทนทุกหมู่บ้าน โดยมีค่าเฉลี่ย ๑.๖๕

สรุปได้ว่าประชากรชาวชนบทในเขตที่ทำการศึกษามิต้องการย้ายถิ่นฐานไปอยู่ชุมชนอื่น

ข. ความรู้สึกและทัศนคติในด้านความชอบ

ข.๑ ชอบมีศาลากลางหมู่บ้าน

ประชากรชาวชนบทมีความรู้สึกและทัศนคติเห็นด้วยในเรื่องความชอบมีศาลากลางหมู่บ้าน ในหมู่บ้านตัวแทนทุกหมู่บ้าน โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๕๓

สรุปได้ว่าประชากรชาวชนบทในเขตที่ทำการศึกษามีความชอบมีศาลากลางหมู่บ้าน

ข.๒ ชอบมีสระน้ำในหมู่บ้าน

ประชากรชาวชนบทมีความรู้สึกและทัศนคติเห็นด้วยในเรื่องชอบมีสระน้ำในหมู่บ้าน ในหมู่บ้านที่เป็นตัวแทนทุกหมู่บ้าน โดยมีค่าเฉลี่ย ๔.๑๑

สรุปได้ว่าประชากรชาวชนบทในเขตที่ทำการศึกษามีความชอบมีสระน้ำในหมู่บ้าน

สรุปความรู้สึกและทัศนคติในเรื่องความต้องการและความชอบของประชากรชาวชนบทในเขตที่ทำการศึกษาที่มีต่อชุมชน จะพบว่าประชากรมีความต้องการถนนลาดยาง ไฟฟ้า และประปา ใช้ในหมู่บ้าน แต่ไม่ต้องการย้ายถิ่นฐานไปอยู่ชุมชนอื่น ชอบให้มีศาลากลางหมู่บ้าน และชอบมีสระน้ำในหมู่บ้าน

๕.๘.๒ ความรู้สึกและทัศนคติของประชากรที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัย จาก การศึกษาวิจัยความรู้สึกและทัศนคติของประชากรชาวชนบทใน เขตที่ทำการศึกษามีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัยในแต่ละหมู่บ้านที่เป็นตัวแทน ปรากฏผล การศึกษาดังต่อไปนี้ (ดูตารางที่ ๕.๑๖.)

ก. ความรู้สึกและทัศนคติในด้านความต้องการ

ก.๑ ต้องการย้ายบ้าน

ประชากรชาวชนบทมีความรู้สึกและทัศนคติไม่เห็นด้วยในเรื่องความ ต้องการย้ายบ้านในหมู่บ้านตัวแทนทุกหมู่บ้าน โดยมีค่าเฉลี่ย ๑.๘๓ สรุปได้ว่าประชากรชาวชนบทใน เขตที่ทำการศึกษาไม่ต้องการย้าย บ้าน

ก.๒ ต้องการปลูกบ้านใหม่

ประชากรชาวชนบทมีความรู้สึกและทัศนคติ เป็นกลางในเรื่องความ ต้องการปลูกบ้านใหม่ในหมู่บ้านตัวแทนทุกหมู่บ้าน โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๗๓

สรุปได้ว่าประชากรชาวชนบทใน เขตที่ทำการศึกษาแสดงความ รู้สึกต้องการในเรื่องปลูกบ้านใหม่

ก.๓ ต้องการมีบ้านติดดิน

ประชากรชาวชนบทมีความรู้สึกและทัศนคติไม่เห็นด้วยในเรื่องความ

• ต้องการมีบ้านติดดินในหมู่บ้านตัวแทนทุกหมู่บ้าน โดยมีค่าเฉลี่ย ๒.๐๓

สรุปได้ว่าประชากรชาวชนบทใน เขตที่ทำการศึกษาไม่ต้องการมีบ้าน ติดดิน

ก.๔ ต้องการบ้านยกลอยใต้ถุนสูง

ประชากรชาวชนบทมีความรู้สึกและทัศนคติไม่เห็นด้วยในเรื่องความต้องการมีบ้านยกลอยใต้ถุนสูง ในหมู่บ้านตัวแทนทุกหมู่บ้าน โดยมีค่าเฉลี่ย ๑.๔๔

สรุปได้ว่าประชากรชาวชนบทในเขตที่ทำการศึกษามิต้องการมีบ้านยกลอยใต้ถุนสูง

ก.๕ ต้องการมีส่วนร่วมในบ้าน

ประชากรชาวชนบทมีความรู้สึกและทัศนคติเป็นกลางในเรื่องการมีส่วนร่วมในบ้าน ในหมู่บ้านตัวแทนทุกหมู่บ้าน โดยมีค่าเฉลี่ย ๒.๗๕

สรุปได้ว่าประชากรชาวชนบทในเขตที่ทำการศึกษาไม่แสดงความรู้สึกต้องการในเรื่องมีส่วนร่วมในบ้าน

ก.๖ ต้องการมีคอกสัตว์ใต้ถุนบ้าน

ประชากรชาวชนบทมีความรู้สึกและทัศนคติเป็นกลางในเรื่องการมีคอกสัตว์ใต้ถุนบ้าน ในหมู่บ้านตัวแทนทุกหมู่บ้าน โดยมีค่าเฉลี่ย ๒.๗๗

สรุปได้ว่าประชากรชาวชนบทในเขตที่ทำการศึกษาไม่แสดงความรู้สึกในเรื่องการมีคอกสัตว์ใต้ถุนบ้าน

ข. ความรู้สึกและทัศนคติในด้านความชอบ

ข.๑ ชอบบ้านหลังเดิม

ประชากรชาวชนบทมีความรู้สึกและทัศนคติไม่เห็นด้วยในเรื่องความชอบบ้านหลังเดิม ในหมู่บ้านตัวแทนทุกหมู่บ้าน โดยมีค่าเฉลี่ย ๒.๓๔

สรุปได้ว่าประชากรชาวชนบทในเขตที่ทำการศึกษาแสดงความรู้สึกไม่เห็นด้วยในเรื่องชอบบ้านหลังเดิม

ค. ความรู้สึกและทัศนคติในด้านความพอใจ

ค.๑ พื่อใจความสวยงามของบ้าน

ประชากรชาวชนบทมีความรู้สึกและทัศนคติเป็นกลางในเรื่องความพอใจความสวยงามของบ้าน ในหมู่บ้านตัวแทนทุกหมู่บ้าน โดยมีค่าเฉลี่ย ๓.๑๒

สรุปได้ว่าประชากรชาวชนบทใน เขตที่ทำการศึกษามิแสดงความรู้สึกในเรื่องความพอใจความสวยงามของบ้าน

ค.๒ พื่อใจความปลอดภัย

ประชากรชาวชนบทมีความรู้สึกและทัศนคติเป็นกลางในเรื่องความพอใจความปลอดภัย ในหมู่บ้านตัวแทนทุกหมู่บ้าน โดยมีค่าเฉลี่ย ๒.๔๔

สรุปได้ว่าประชากรชาวชนบทใน เขตที่ทำการศึกษามิแสดงความรู้สึกในเรื่องที่อยู่อาศัยมีความปลอดภัยหรือไม่

ค.๓ พื่อใจความมั่นคงแข็งแรง

ประชากรชาวชนบทมีความรู้สึกและทัศนคติไม่เห็นด้วยในเรื่องความพอใจความมั่นคงแข็งแรงของบ้าน ในหมู่บ้านตัวแทนทุกหมู่บ้าน โดยมีค่าเฉลี่ย ๒.๒๒

สรุปได้ว่าประชากรชาวชนบทใน เขตที่ทำการศึกษามีความ เห็นว่าที่อยู่อาศัยไม่มั่นคงแข็งแรง

ก.๔ พอใจความคับแคบในการอยู่อาศัย

ประชากรชาวชนบทมีความรู้สึกและทัศนคติไม่พอใจในเรื่องความพอใจ และความคับแคบในการอยู่อาศัยในหมู่บ้านตัวแทนทุกหมู่บ้าน โดยมีค่าเฉลี่ย ๒.๔๐

สรุปได้ว่าประชากรชาวชนบทในเขตที่ทำการศึกษแสดงความรู้สึกว่า ที่อยู่อาศัยมีความคับแคบในการอยู่อาศัย

สรุปความรู้สึกและทัศนคติในเรื่องความต้องการ ความชอบ และความพอใจ ของประชากรชาวชนบทในเขตที่ทำการศึกษาที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัย พบว่าประชากรไม่มีความต้องการย้ายบ้าน ไม่ต้องการมีบ้านพื้นดินคิน ไม่ต้องการมีบ้านพื้นยกลอยใต้ถุนสูง ต้องการปลูกบ้านใหม่ แต่มีความรู้สึกและทัศนคติ เป็นกลางไม่แสดงความเห็นในเรื่องมีส้วมในบ้าน และมีคอกสัตว์ใต้ถุนบ้าน ส่วนด้านความชอบมีทัศนคติและความรู้สึกไม่ชอบในเรื่องความชอบบ้านหลังเดิม สำหรับความพอใจมีทัศนคติและความรู้สึกเป็นกลางไม่แสดงความเห็นในเรื่องความสวยงามของบ้าน ความปลอดภัย แต่มีความเห็นว่าที่อยู่อาศัยไม่มั่นคงแข็งแรงและคับแคบในการอยู่อาศัย

จากการศึกษาวิจัยทัศนคติและความรู้สึกของประชากรชาวชนบทในเขตที่ทำการศึกษา โดยละเอียดนี้ เป็นเรื่องยืนยันและชี้ให้เห็นถึงการศึกษาริวิจัยที่เคยมีผู้เคยทำมาแล้วในเขตอื่น รวมทั้งการศึกษาข้อมูลเบื้องต้นในเรื่องประชากรชาวชนบทไม่มีความพอใจในเรื่องที่อยู่อาศัย ทั้งนี้ เพื่อนำมาประกอบการพิจารณาในการกำหนดแนวทางการออกแบบสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัยได้ต่อไป

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ ๕.๑๔ ค่าเฉลี่ยความรู้สึกและทัศนคติของประชากรที่มีต่อชุมชน

ความรู้สึกและทัศนคติ ที่มีต่อชุมชน	คลองผักขม		คลองปลาโต		หนองหัวเตียน		หนองซี้เห็น		รวม ๔ หมู่บ้าน	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
<u>ความต้องการ</u>										
ถนนลาดยาง	๔.๗๑	๐.๕๔	๔.๖๘	๐.๕๔	๔.๖๗	๐.๖๒	๔.๗๓	๐.๗๒	๔.๗๐	๐.๖๑
ไฟฟ้า	๔.๗๗	๐.๕๒	๔.๖๖	๐.๒๔	๔.๖๐	๐.๕๔	๔.๓๓	๑.๐๖	๔.๖๐	๐.๗๖
ประปา	๔.๕๑	๐.๒๖	๔.๕๗	๐.๖๕	๔.๕๐	๐.๕๔	๔.๖๐	๐.๘๓	๔.๕๔	๐.๗๔
ย้ายไปอยู่ชุมชนอื่น	๒.๐๐	๑.๑๔	๑.๔๓	๐.๗๔	๑.๕๐	๐.๙๑	๑.๖๗	๑.๐๔	๑.๖๕	๑.๑๕
<u>ความชอบ</u>										
มีศาลากลางหมู่บ้าน	๓.๖๕	๐.๖๗	๓.๗๑	๐.๖๒	๓.๙๗	๐.๕๑	๔.๐๓	๐.๑๕	๓.๘๓	๐.๖๕
มีสระน้ำในหมู่บ้าน	๔.๐๖	๐.๗๔	๔.๑๔	๐.๘๕	๔.๐๗	๐.๖๔	๔.๑๖	๑.๒๓	๔.๑๑	๐.๙๑

ที่มา : จากการสำรวจ

ตารางที่ ๕.๑๖ ค่าเฉลี่ยความรู้สึกและทัศนคติของประชากรที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัย

ความรู้สึกและทัศนคติที่มีต่อที่อยู่อาศัย	คลองผักขม		คลองปลาโต		หนองหัวเตียน		หนองซีเหิน		รวม ๔ หมู่บ้าน	
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.
<u>ความต้องการ</u>										
ย้ายบ้าน	๑.๗๑	๐.๘๒	๑.๘๓	๐.๘๖	๑.๙๐	๑.๐๕	๑.๙๓	๐.๘๗	๑.๘๔	๐.๖๗
ปลูกบ้านใหม่	๓.๗๑	๐.๕๘	๓.๘๐	๑.๓๒	๓.๖๗	๑.๒๕	๓.๗๓	๐.๗๖	๓.๗๓	๐.๕๕
บ้านติดดิน	๒.๐๒	๐.๕๕	๒.๐๐	๑.๐๗	๒.๐๖	๐.๘๕	๒.๐๔	๑.๐๙	๒.๐๓	๑.๐๑
บ้านยกลอยใต้ถุนสูง	๑.๙๗	๐.๓๓	๒.๐๖	๐.๘๒	๑.๙๗	๑.๒๖	๑.๙๓	๑.๑๘	๑.๙๕	๑.๕๒
มีส่วนในบ้าน	๒.๗๗	๐.๕๗	๒.๗๔	๑.๒๔	๒.๗๖	๑.๑๘	๒.๗๐	๑.๖๐	๒.๗๕	๑.๓๕
มีคอกสัตว์ใต้ถุนบ้าน	๒.๗๒	๑.๕๒	๒.๖๕	๐.๘๗	๒.๘๓	๐.๒๙	๒.๘๖	๑.๒๗	๒.๗๗	๐.๘๖
<u>ความชอบ</u>										
บ้านหลังเดิม	๒.๓๒	๐.๕๘	๒.๔๖	๐.๘๙	๒.๔๒	๑.๓๒	๒.๓๗	๐.๗๕	๒.๓๕	๑.๐๕
<u>ความพอใจ</u>										
ความสวยงามของบ้าน	๓.๐๓	๐.๗๖	๒.๙๑	๑.๖๒	๓.๓๓	๐.๖๕	๓.๒๗	๑.๐๘	๓.๖๒	๐.๕๗
ความปลอดภัยของบ้าน	๒.๗๔	๑.๐๒	๒.๕๑	๐.๖๖	๒.๕๗	๐.๘๕	๒.๕๓	๑.๒๔	๒.๕๕	๐.๖๓
ความมั่นคงแข็งแรง	๒.๒๓	๐.๕๓	๒.๒๐	๑.๒๕	๒.๒๗	๐.๕๘	๒.๑๗	๐.๒๙	๒.๒๒	๑.๒๗
ความคับแคบในการอยู่อาศัย	๒.๕๕	๑.๑๖	๒.๓๑	๑.๕๒	๒.๔๓	๐.๖๕	๒.๓๖	๐.๕๘	๒.๕๐	๐.๗๕

ที่มา : จากการสำรวจ

๕.๔ สรูป

จากการศึกษาวิจัยข้อมูลที่ได้รวบรวมมาในพื้นที่ทำศึกษานั้น กล่าวสรุปได้ดังนี้

๕.๔.๑ ลักษณะทางสังคมและเศรษฐกิจ

ประชากรส่วนใหญ่อยู่ในวัยการศึกษาและการทำงานพบมากที่สุด และส่วนมากเป็นโสด จบการศึกษาชั้นประถมศึกษา ๔ ประกอบอาชีพการทํานาไรมีรายได้อยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างยากจน และส่วนใหญ่มีที่ดินและเรือนที่อยู่อาศัยเป็นของตนเอง

๕.๔.๒ ลักษณะทางสภาพแวดล้อมกายภาพชุมชน

ชุมชนจะประกอบด้วยส่วนที่อยู่อาศัย วัด หรือศาสนาสถาน ร้านค้าซึ่งมีอยู่จำนวนน้อยที่กระจายตามบ้านพักอาศัยซึ่งชายของเบ็ดเตล็ดและสิ่งของที่จำเป็นต่อชีวิตประจำวัน โรงเรียนระดับประถมศึกษา สถานีอนามัย บริเวณที่สาธารณะและบริเวณที่เกษตรกรรมที่ทำมาหากิน ส่วนสถานที่ราชการมักจะเป็นบ้านกำนันหรือผู้ใหญ่บ้านใช้เป็นสถานที่ติดต่อทางราชการ องค์ประกอบชุมชนที่กล่าวมามีลักษณะคล้ายคลึงกับชุมชนที่พบโดยทั่วไปในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

ลักษณะชุมชนที่พบมีรูปแบบเป็นลักษณะตั้งชุมชนเป็นเส้นตรงตามยาวอยู่เรียงไปตามแนวที่ราบเชิงเขา และมักอยู่เรียงไปตามถนน ซึ่งสอดคล้องกับลักษณะภูมิประเทศที่เป็นที่ราบเชิงเขา และมีลักษณะคล้ายคลึงกับหมู่บ้านทั่ว ๆ ไปบริเวณที่ราบเชิงเขาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ

๕.๔.๓ ลักษณะทางสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัย

สภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัยประกอบด้วยส่วนที่เป็นห้องนอน ระเบียงหรือเนื้อที่เอนกประสงค์ ซาน ห้องครัว และห้องน้ำห้องส้วม ลักษณะแผนผังส่วนมากเป็นรูปสี่เหลี่ยมผืนผ้าและมีส่วนยื่นด้านข้างหรือด้านหน้าซึ่งเป็นส่วนห้องครัว ลักษณะรูปทรงอาคารมักเป็นอาคารชั้นเดียวใต้ถุนเตี้ยคือไม่สูงมาก เพียงแต่ให้สอดคล้องกับลักษณะภูมิประเทศที่เป็นที่ราบเชิงเขาซึ่งมีความเอียงลาดเล็กน้อย ความจำเป็นที่จะใช้สอย-

ได้ทุนบ้านมีไม่มากนัก ทั้งนี้เนื่องจากบริเวณที่ทำการศึกษามีลักษณะทาง
 ภูมิวิทยาหรือปริมาณน้ำฝนตกมากพอสมควรและมีระยะเวลายาวนาน
 ถึง ๖ เดือน เมื่อถึงฤดูฝนปริมาณน้ำฝนที่ตกจะไหลลงสู่เบื้องล่างตามที่
 ราบเชิงเขาที่เอียงลาดเล็กน้อยทำให้การระบายน้ำลงสู่เบื้องล่างเร็ว
 สภาพการยกได้ทุนจึงต้องการเพียงเตี้ยไม่สูงมากเพราะไม่มีปัญหาเรื่อง
 น้ำท่วมเพราะน้ำไหลลงสู่เบื้องล่างหมด

ส่วนลักษณะหลังคาที่พบทั้งหมดส่วนมากมีลักษณะ เป็นหลังคาจั่วทรงต่ำ
 ซึ่งพอเหมาะกับการระบายน้ำฝนจากหลังคาลงสู่เบื้องล่างโดยไม่จำเป็นต้อง
 ต้องทำให้สูงชันมากนัก และมักจะนิยมมีเพิงเอียงลาดทางด้านหน้าจั่ว
 ซึ่งมักจะคลุมส่วนที่เป็นชานและครัวมากที่สุด การเจาะส่วนที่เป็นช่อง
 หน้าต่างหรือช่องประตูมีสัดส่วนมากกว่าส่วนที่เป็นผนังทึบ เนื่องจากต้อง
 การระบายความร้อนและระบายอากาศด้วยลมธรรมชาติได้ดี เนื่องจาก
 บริเวณที่ทำการศึกษาริเจียมีอากาศร้อนลักษณะการวางอาคารมักจะวาง
 ตามแนวยาวไปทางทิศตะวันออกและทิศตะวันตกโดยให้อาคารได้รับลม
 ธรรมชาติมากที่สุดทางทิศใต้ซึ่งนับว่าสอดคล้องกับภูมิประเทศ และมักจะ
 หันหน้าอาคารออกทางทิศตะวันออกและสู่ถนน ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการ
 คำนึงถึงประโยชน์ใช้สอยเป็นอย่างดีในการที่จะติดต่อสัญจรกับทางสัญจร
 ของชุมชน

ลักษณะ ห้องครัวพบว่ามักจะรวมอยู่ภายในอาคารใหญ่และอยู่ในทิศทาง
 ที่จะไม่พากลันไปรบกวนส่วนอื่น ๆ ของอาคาร ส่วนห้องน้ำ ห้องส้วม
 นั้นพบว่าอยู่ในตำแหน่งแยกต่างหากจากตัวอาคารใหญ่ และอยู่ในทิศทาง
 ใต้ลมในลักษณะป้องกันมิให้กลิ่นมารบกวนส่วนอื่น ๆ ของอาคาร ลักษณะ
 น้ำดื่ม น้ำใช้ เป็นน้ำฝนส่วนมาก ร่องลงมาคือน้ำบ่อ ซึ่งนับว่าเหมาะสม
 กับปริมาณน้ำฝนที่ตกลงมาในพื้นที่และใช้ให้เป็นประโยชน์มากที่สุด
 ลักษณะโครงสร้าง วัสดุก่อสร้าง และวิธีการก่อสร้างนั้นพบว่า โครง-
 สร้างที่เป็นลักษณะเสาและคานโดยใช้ไม้ป่าดัดเสื่อเองใช้มากที่สุด
 นับตั้งแต่โครงสร้างเสา คาน โครงหลังคา ฝ้าผนัง ประตู หน้าต่าง

บันได จะมีวัสดุอื่นมาใช้บ้างบางส่วน ได้แก่ สังกะสี และพวกใบไม้ แฝก กล้วยาคา บ้าง ที่นิยมนำมาใช้เป็นวัสดุผนังหลังคาและฝาผนัง สำหรับครอบครัวที่อยู่ในฐานะ ทางเศรษฐกิจค่อนข้างยากจน การที่วัสดุที่นำมาใช้เป็นไม้ป่าเนื่องมาจากบริเวณที่ ทำการศึกษาทางรัฐบาลได้อนุญาตให้ชาวบ้านสามารถตัดเลื่อยไม้ป่ามาปลูกสร้าง อาคารบ้านเรือนได้ ลักษณะโครงสร้างจึงสอดคล้องกับทรัพยากรที่มีอยู่ สำหรับช่วง ระยะห่างของเสาหมักอยู่ในช่วงประมาณ ๒ เมตรมากที่สุด ทั้งนี้เนื่องมาจากลักษณะ วิธีการก่อสร้างอาคารใช้วิธีใช้แรงงานในรูปแบบของชาวบ้านช่วยกันก่อสร้างเอง และใช้น้ำตตะปูเป็นที่ยึด ช่างในเขตชนบทที่ทำการศึกษามิมีความรู้สูงในเรื่องเทคนิคที่ใช้มากนัก จึงประกอบองค์อาคารด้วยเทคนิคที่ง่าย ๆ ตามความรู้ความสามารถ ที่มีอยู่เท่านั้น

๕.๕.๔ ในด้านความรู้สึกและความพอใจของประชากรที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัย พบว่าประชากรชาวชนบทใน เขตที่ทำการศึกษแสดงความรู้สึกต้องการในเรื่องปลูก บ้านใหม่ ไม่ชอบในเรื่องความชอบบ้านหลังเดิม ไม่พอใจความมั่นคงแข็งแรง และไม่พอใจความคับแคบในการอยู่อาศัย

สิ่งที่กล่าวมาแล้วข้างต้นโดยเฉพาะด้านสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัยและความ รู้สึกและความพอใจของประชากรที่มีต่อสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัย ชี้ให้เห็น ปัญหาบางประการ กล่าวคือเมื่อประชากรไม่พอใจความคับแคบในการอยู่อาศัยต้อง การปลูกบ้านใหม่ ไม่ชอบบ้านหลังเดิมถึงแม้ว่าประชากรจะสามารถหาวัสดุก่อสร้าง หลักคือไม้มาปลูกสร้างได้ง่าย จึงเป็นปัญหาว่าขนาดเนื้อที่ใช้สอยที่เป็นอยู่ซึ่งน่าจะ ยังไม่ถูกต้องนักเกิดขึ้นได้อย่างไร มีความสัมพันธ์หรือขึ้นอยู่กับระดับรายได้ของครอบครัว มีความสัมพันธ์หรือขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกในครอบครัว ฯลฯ เหล่านี้เป็น เรื่อง ที่จะต้องทำการศึกษาริวิจัยเพื่อหาความสัมพันธ์ต่อไป

๕.๑๐ ค่าสหสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัยกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม

จากการที่ได้ศึกษาริวิจัยและกล่าวสรุปมาแล้วในข้อ ๕.๘ พบว่าขนาดของเนื้อที่ใช้สอยของสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัยที่ใช้ในพื้นที่ ๆ ทำการศึกษานั้น มีขนาดที่น่าจะยังใช้สอยไม่ถูกต้อง ซึ่งอาจจะมีขนาดเล็กและคับแคบ น่าจะมีทางปรับปรุงสภาพของที่อยู่อาศัยด้วยการพิจารณาจัดสรรเนื้อที่องค์ประกอบให้เหมาะสมอย่างแท้จริง เพราะขนาดเนื้อที่จะมีความเกี่ยวพันถึงคุณภาพในการใช้สอยของที่อยู่อาศัย น่าที่จะศึกษาริวิจัยหาค่าสหสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัยกับตัวแปรทางเศรษฐกิจและสังคม ได้แก่ ขนาดพื้นที่อยู่อาศัยกับรายได้ของครอบครัว ขนาดพื้นที่อยู่อาศัยกับจำนวนสมาชิกในครอบครัว ขนาดพื้นที่อยู่อาศัยกับอายุของบ้าน เหล่านี้จะได้คำตอบเพื่อยืนยันความสัมพันธ์ระหว่างสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัยกับตัวแปรทางสังคมและเศรษฐกิจ เพื่อเป็นลู่ทางในการนำมาพิจารณากำหนดแนวทางในการออกแบบต่อไป

จากการคำนวณค่าสหสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัยกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของแต่ละหมู่บ้านที่ต้องการศึกษาริวิจัย และรวมทั้ง ๔ หมู่บ้าน โดยค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ได้มีนัยสำคัญที่ระดับ ๐.๐๕ มีดังนี้ (ดูตารางที่ ๕.๑๕)

๕.๑๐.๑ หมู่บ้านคลองผักขม

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างขนาดพื้นที่อยู่อาศัยกับรายได้ของครอบครัว มีค่าสัมประสิทธิ์เป็น ๐.๑๑๕๐

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างขนาดพื้นที่อยู่อาศัยกับจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่อยู่อาศัย มีค่าสัมประสิทธิ์เป็น ๐.๒๐๐๓

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างขนาดพื้นที่อยู่อาศัยกับอายุของที่อยู่อาศัย มีค่าสัมประสิทธิ์เป็น ๐.๑๗๖๓

สรุปได้ว่าในหมู่บ้านคลองผักขม ขนาดพื้นที่อยู่อาศัยจะไม่เพิ่มขึ้นหรือลดลงตามรายได้ของครอบครัว จำนวนสมาชิกในครอบครัว และอายุของที่อยู่อาศัย

๔.๑๐.๒ หมู่บ้านคลองปลาโต

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างขนาดพื้นที่อยู่อาศัยกับรายได้ของครอบครัว มีค่าสัมประสิทธิ์ เป็น ๐.๐๔๖๓

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างขนาดพื้นที่อยู่อาศัยกับจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่อาศัย มีค่าสัมประสิทธิ์ เป็น ๐.๖๐๑๒

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างขนาดพื้นที่อยู่อาศัยกับอายุของที่อยู่อาศัยมีค่าสัมประสิทธิ์ เป็น ๐.๒๒๑๐

สรุปได้ว่าในหมู่บ้านคลองปลาโต ขนาดของพื้นที่อยู่อาศัยไม่เพิ่มขึ้นหรือลดลงตามรายได้ของครอบครัว และอายุของที่อยู่อาศัย แต่จะเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามจำนวนสมาชิกในครอบครัวในระดับแปรผันตามกันน้อย

๔.๑๐.๓ หมู่บ้านหนองหัวเตียน

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างขนาดของพื้นที่อยู่อาศัยกับรายได้ของครอบครัว มีค่าสัมประสิทธิ์ เป็น ๐.๑๔๘๑

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างขนาดพื้นที่อยู่อาศัยกับจำนวนสมาชิกในครอบครัวมีค่าสัมประสิทธิ์ เป็น ๐.๔๘๑๘

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างขนาดพื้นที่อยู่อาศัยกับอายุของที่อยู่อาศัย มีค่าสัมประสิทธิ์ เป็น ๐.๐๔๓๑

สรุปได้ว่า ในหมู่บ้านหนองหัวเตียน ขนาดของพื้นที่อยู่อาศัยจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามจำนวนสมาชิกในครอบครัวในระดับแปรผันตามกันน้อย แต่ขนาดของพื้นที่อยู่อาศัยไม่เพิ่มขึ้นหรือลดลงตามรายได้ของครอบครัวและอายุของที่อยู่อาศัย

๔.๑๐.๔ หมู่บ้านหนองขี้เหิน

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างขนาดของพื้นที่อยู่อาศัยกับรายได้ของครอบครัว มีค่าสัมประสิทธิ์ เป็น ๐.๓๑๖๗

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างขนาดของพื้นที่อยู่อาศัยกับจำนวนสมาชิกในครอบครัว มีค่าสัมประสิทธิ์ เป็น ๐.๖๔๘๘

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างขนาดของพื้นที่อยู่อาศัยกับอายุของที่อยู่อาศัย มีค่าสัมประสิทธิ์ เป็น ๐.๑๔๘๑

สรุปได้ว่า ในหมู่บ้านหนองฮีเห็น ขนาดของพื้นที่อยู่อาศัยจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามจำนวนสมาชิกในครอบครัว และรายได้ของครอบครัวในระดับแปรผันตามกันน้อย แต่ขนาดของพื้นที่อยู่อาศัยไม่เพิ่มขึ้นหรือลดลงตามอายุของที่อยู่อาศัย

๕.๑๐.๕ รวม ๔ หมู่บ้าน

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างขนาดพื้นที่อยู่อาศัยกับรายได้ของครอบครัว มีค่าสัมประสิทธิ์เป็น ๐.๒๘๒๑

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างขนาดพื้นที่อยู่อาศัยกับจำนวนสมาชิกในครอบครัว มีค่าสัมประสิทธิ์เป็น ๐.๓๔๖๔

ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างขนาดพื้นที่อยู่อาศัยกับอายุของที่อยู่อาศัย มีค่าสัมประสิทธิ์เป็น ๐.๑๒๒๑

สรุปได้ว่าในหมู่บ้าน ๔ หมู่บ้านที่ทำการศึกษาวิจัยนั้น ขนาดพื้นที่อยู่อาศัยจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามจำนวนสมาชิกในครอบครัวในระดับแปรผันตามกันน้อย แต่ไม่เพิ่มขึ้นหรือลดลงตามรายได้ของครอบครัวและอายุของที่อยู่อาศัย

จากผลของการคำนวณค่าสหสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัยในเรื่องขนาดพื้นที่อยู่อาศัยกับสถานการณ์ทาง เศรษฐกิจและสังคมของหมู่บ้านตัวแทนที่ทำการศึกษ สรุปได้ว่าขนาดพื้นที่อยู่อาศัยจะเพิ่มขึ้นหรือลดลงตามจำนวนสมาชิกในครอบครัวในระดับแปรผันตามกันน้อย แต่ไม่เพิ่มขึ้นหรือลดลงตามรายได้ของครอบครัวและอายุของที่อยู่อาศัยนั้น เป็นเรื่องชี้ให้เห็นว่าการที่จะกำหนดแนวทางในการออกแบบสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัยในบริเวณที่ทำการศึกษา จำเป็นจะต้องนำจำนวนสมาชิกในครอบครัวมาพิจารณาเป็นตัวกำหนดขนาดพื้นที่ใช้สอยโดยไม่มีความจำเป็นจะต้องพิจารณารายได้และอายุของบ้าน เพราะจากการหาค่าสหสัมพันธ์ทางสถิติแล้วพบว่า ไม่มีความสัมพันธ์กัน ดังนั้นขนาดพื้นที่จะมากหรือน้อยจึงขึ้นอยู่กับจำนวนสมาชิกในครอบครัวที่ใช้สอยอาคาร เป็นตัวกำหนดส่วนหนึ่งนอกเหนือจากตัวแปรอื่น ๆ ซึ่งในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ยังไม่อาจควบคุมได้ทุกตัว

ตารางที่ ๕.๑๗ ค่าสหสัมพันธ์ทางสถิติระหว่างสภาพแวดล้อมกายภาพกับ

สถานภาพทาง เศรษฐกิจและสังคม

ตัวแทนที่ศึกษา	ค่าสหสัมพันธ์			
	พื้นที่บ้าน	รายได้	จำนวนคน	อายุบ้าน
<u>บ้านคลองผักขม</u>				
พื้นที่บ้าน	-	๐.๑๑๔๐	๐.๒๐๐๓	๐.๑๗๖๓
รายได้		-	-๐.๒๗๙๓	-๐.๑๔๓๒
จำนวนคน			-	-๐.๑๘๔๓
<u>บ้านคลองปลาโต</u>				
พื้นที่บ้าน	-	๐.๐๔๖๓	๐.๖๐๑๒	๐.๒๒๑๐
รายได้		-	๐.๒๖๐๔	๐.๓๑๘๘
จำนวนคน			-	-๐.๒๑๒๓
<u>บ้านหนองหัวเตียน</u>				
พื้นที่บ้าน	-	๐.๑๘๘๑	๐.๕๘๑๘	๐.๐๕๓๑
รายได้		-	๐.๐๘๘๗	-๐.๒๕๗๖
จำนวนคน			-	๐.๐๑๕๑
<u>บ้านหนองซีเหิน</u>				
พื้นที่บ้าน	-	๐.๓๑๖๗	๐.๖๔๘๘	๐.๑๔๘๑
รายได้		-	๐.๐๕๙๐	-๐.๑๕๘๗
จำนวนคน			-	๐.๓๔๑๖
<u>รวม ๔ หมู่บ้าน</u>				
พื้นที่บ้าน	-	๐.๒๘๒๑	๐.๓๔๖๕	๐.๑๒๒๑
รายได้		-	๐.๑๕๖๕	-๐.๐๑๐๑
จำนวนคน			-	-๐.๐๐๘๘

๔.๑๑ การทดสอบสมมุติฐาน

จากการทดสอบสมมุติฐานด้วยค่าไคสแควร์ (X^2) ทำการทดสอบในเรื่องขนาดพื้นที่ของสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัยกับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม และทดสอบสมมุติฐานด้วยค่า t-test ปรากฏผลดังต่อไปนี้

๔.๑๑.๑ ขนาดพื้นที่ของสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัยกับระดับรายได้ของครอบครัว

สมมุติฐาน = ขนาดของพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับระดับรายได้ของครอบครัว

ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ ขึ้นแท่งความอิสระเป็น ๔ ค่า X^2 เป็น

$$X^2 \cdot 4 (4) = ๑๖.๕๒$$

$$\text{จากการคำนวณ } X^2 = ๓๑.๖๒$$

ค่า X^2 ที่คำนวณได้ = ๓๑.๖๒ มากกว่า ๑๖.๕๒ (จากตาราง)

ดังนั้น ไม่ยอมรับสมมุติฐาน

นั่นคือ ขนาดของพื้นที่สภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัย ไม่มีความสัมพันธ์กับระดับรายได้ของครอบครัว

๔.๑๑.๒ ขนาดพื้นที่สภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัยกับจำนวนสมาชิกในครอบครัว

สมมุติฐาน = ขนาดของพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับจำนวนสมาชิกของครอบครัว

ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ ขึ้นแท่งความอิสระเป็น ๔ ค่า X^2 เป็น

$$X^2 \cdot 4 (4) = ๑๖.๕๒$$

$$\text{จากการคำนวณ } X^2 = ๑๓.๒๗$$

ค่า X^2 ที่คำนวณได้ ๑๓.๒๗ น้อยกว่า ๑๖.๕๒ (จากตาราง)

ดังนั้น ยอมรับสมมุติฐาน

นั่นคือ ขนาดของพื้นที่สภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัยมีความสัมพันธ์กับจำนวนสมาชิกในครอบครัว

๔.๑๑.๓ ขนาดพื้นที่สภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัยกับอายุของที่อยู่อาศัย

สมมุติฐาน = ขนาดของพื้นที่ที่มีความสัมพันธ์กับอายุของที่อยู่อาศัย

ที่ระดับนัยสำคัญ ๐.๐๕ ขึ้นแท่งความอิสระเป็น ๔ ค่า X^2 เป็น

$$X^2 \cdot 4 (4) = ๑๖.๕๒$$

จากการคำนวณ $X^{10} = ๗๑.๘๔$

ค่า X^{10} ที่คำนวณได้ ๗๑.๘๔ มากกว่า ๑๖.๙๒ (จากตาราง)

ดังนั้นไม่ยอมรับสมมุติฐาน

นั่นคือ ขนาดของพื้นที่ไม่มีความสัมพันธ์กับอายุของที่อยู่อาศัย

๕.๑๑.๔ สรุป

จากการพิสูจน์สมมุติฐานในเรื่องสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัย กับสถานภาพทางเศรษฐกิจและสังคม พบว่าขนาดของพื้นที่สภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัยในพื้นที่ทำการศึกษามีความสัมพันธ์กับ จำนวนสมาชิกในครอบครัว แต่ไม่มีความสัมพันธ์กับรายได้ของครอบครัวและอายุของที่อยู่อาศัย นั้น แสดงว่าในการที่จะกำหนดแนวทางในการออกแบบสภาพแวดล้อมกายภาพที่อยู่อาศัยในบริเวณที่ราบเชิงเขาบรรทัด ในเขตอำเภอสระแก้ว ๑๒ หมู่บ้านนั้น จำนวนสมาชิกในครอบครัวมีบทบาท มีส่วนร่วมที่จะกำหนดขนาดที่เหมาะสม โดยไม่ต้องคำนึงถึงรายได้ของครอบครัวและอายุของที่อยู่อาศัยเพราะได้พิสูจน์สมมุติฐานแล้ว ทั้งนี้ตามความเห็นของผู้วิจัยอาจจะ เป็น เพราะเหตุว่าวัสดุก่อสร้างหลักคือไม้หาได้ง่าย การสร้างบ้านขึ้นอยู่กับจำนวนแรงงานเพราะชาวบ้านสร้างบ้านเองโดยมีเพื่อนบ้านร่วมช่วยสร้าง ดังนั้น เมื่อมีสมาชิกในครอบครัวมากขึ้น ขนาดเนื้อที่บ้านก็ขยายมากขึ้น แต่อาจจะ เป็น เพราะบ้านที่มีขนาดเนื้อที่ใช้สอยใหญ่ขึ้น คุณภาพของบ้านอาจจะด้อยลงก็น่าจะเป็นไปได้ ซึ่งมีได้แสดงว่าขนาดบ้านที่มีเนื้อที่ใช้สอยใหญ่จะมีคุณภาพดีในการใช้สอย ขนาดพื้นที่ๆเหมาะสมจึงเป็นไปในลักษณะจัดหาขนาดที่ก่อให้เกิดความรู้สึกความสบายในการใช้สอยของผู้อยู่อาศัยได้ดีขึ้นกว่าเดิม จึงจำเป็นต้องหาขนาดที่เหมาะสม ดังนั้นจึงต้องมีจุดหนึ่งที่เหมาะสมมิใช่จะมีขนาดใหญ่เกินความจำเป็นและเหมาะสมกับวัสดุหลักที่นำมาใช้ ตลอดจนระบบโครงสร้างที่เหมาะสมโดยเฉพาะขนาดช่วงเสาให้ความสบายในการอยู่อาศัยและเป็นไปได้ในการทำงาน ในการหาวัสดุมาจัดทำ ตลอดจนการจัดหาแรงงานมาจัดสร้าง สำหรับขนาดที่เหมาะสมจะเป็นอย่างไรนั้นจำเป็นต้องพิจารณาถึงขนาดที่พบจริงในพื้นที่ที่ทำการศึกษามาประกอบการพิจารณาเปรียบเทียบกับจำนวนสมาชิกในครอบครัวของแต่ละพื้นที่ด้วย